

REVIDERING AV ÖVERSIKTSPLAN HÅLLBAR FRAMTID I NACKA

Samrådsredogörelse september 2017

Revidering av översiktsplan för Nacka kommun - Hållbar framtid i Nacka

Samrådsredogörelse september 2017

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	3
Samrådets syfte och upplägg	4
Inkomna yttranden:	
Statliga myndigheter och affärsverk	5
Regionala organ	16
Andra kommuner	19
Kommunala nämnder och bolag	20
Föreningar och företag	25
Politiska partier	37
Privatpersoner	39
Förteckning över inkomna yttranden	50

Sammanfattning

Samrådet om översiktsplanens revidering genomfördes under perioden 12 april – 16 juni 2017. Totalt inkom 177 yttranden. En ovanlighet i översiktsplanesammanhang är det förhållandevis låga antalet yttranden från olika myndigheter och det stora antalet yttranden från privatpersoner. Det beror med största säkerhet på att de formella ändringarna i översiktsplanen är relativt få, och att detta samråd inträffade kort tid efter samråden om detaljplaneprogrammen för Saltsjöbadens centrum och Henriksdal. Här följer en kort sammanfattning av de viktigaste synpunkterna.

Synpunkter på ändringar i mark- och vattenanvändningen

Bergs gård, idag använd som oljedepå, ändras i förslaget till ny översiktsplan från utredningsområde till tät stadsbebyggelse. Länsstyrelsen tror att den nya föreslagna markanvändningen kan vara möjlig på sikt, men bedömer att drivmedelsdepån kommer att behöva vara i drift fram till 2030. Försvarsmakten avstyrker den ändrade användningen. Tillväxt- och regionplanenämnden (Stockholms läns landsting) välkomnar kommunens förslag till ändrad markanvändning.

Översiktsplanen innehåller vissa justeringar av gränser mellan natur och bebyggelseområden utifrån antagna detaljplaneprogram och naturreservat. Några föreningar har motsatt sig förändringarna, särskilt om de berör naturområden, samt framhållit att översiktsplanens redovisning är otydliga i dessa frågor. De övriga ändringar som finns i mark- och vattenanvändningen har inte lett till några synpunkter.

Synpunkter på Nordvästra Sicklaön

Översiktsplanens revidering redovisar inga större ändringar för detta område. Ändå har 85 yttranden inkommit under samrådet, vilket med säkerhet beror på det nyligen genomförda samrådet om detaljplaneprogram för Henriksdal. Synpunkterna är också i många fall mer detaljerade än översiktsplanens nivå, men konkret framförs att området borde ändras till medeltät stadsbebyggelse och att värdefulla grönområden borde listas i översiktsplanen. Yttrandena tar också upp brister i kollektivtrafiken och problem med framkomlighet.

Synpunkter på Saltjöbadens centrum och Neglinge

För detta område redovisade översiktsplanens samrådsförslag en klart ökad exploatering, vilket flera föreningar och 39 privatpersoner vänt sig kraftigt emot. Även för detta område har det inkommit många synpunkter som är mer på planprogramnivå än översiktplanenivå.

Synpunkter på Birkaområdet

Några yttranden har vänt sig mot omvandlingen och förtätningen av Birkaområdet och menat att denna dessutom inte framgår ordentligt i översiktsplanen.

Övriga synpunkter på översiktsplanens innehåll

Framförallt Länsstyrelsen och Trafikverket men även Stockholms läns landsting har framfört synpunkter på uppdateringar och kompletteringar av översiktsplanens innehåll. Dessa rör bland annat riksintressen, miljö kvalitetsnormer, klimat- och säkerhetsfrågor samt diverse trafikfrågor.

Kommentar till sammanfattade synpunkter

Några ändringar i föreslagen markanvändning görs inte i utställningsförslaget. Vissa förtydliganden förs in vad gäller Bergs gård och nordvästra Sicklaön. Exploateringsnivån för område Bm8, Saltsjöbadens centrum och Neglinge sänks. Aktuella siffror för bostadsutbyggnad i Birkaområdet förs in i översiktsplanen. I översiktsplanens sammanfattning preciseras vilka områden som berörs av justerade områdesgränser. Förtydliganden och uppdateringar har gjorts såväl i översiktsplanen, som i underlaget och miljö- och hälsokonsekvensbeskrivningen utifrån de yttranden som inkommit.

Samrådets syfte och upplägg

Kommunen ska enligt plan- och bygglagen samråda med länsstyrelsen, regionplaneorgan och andra kommuner. Även myndigheter, sammanslutningar och enskilda medborgare som har ett betydande intresse av förslaget ska få tillfälle att yttra sig. Samrådet syftar till ett förbättrat beslutsunderlag samt att ge möjlighet till insyn och påverkan. De inkomna synpunkterna ska bidra till att utveckla förslaget.

Samrådet för den reviderade översiktsplanen genomfördes under våren 2017. Förslaget till översiktsplan skickades till länsstyrelsen, regionala organ, statliga myndigheter, angränsande kommuner, kommunala nämnder och ett stort antal föreningar i kommunen. Förslaget till reviderad översiktsplan har funnits tillgängligt i Nacka stadshus och på kommunens bibliotek. Allmänheten har också haft möjlighet att ta del av förslaget till reviderad översiktsplan på kommunens webbplats. Under samrådet genomfördes ett öppet hus i Stadshuset för att informera om förslaget. Många nackabor, myndigheter och andra remissinstanser tog chansen att tycka till och berätta vad de tyckte var bra respektive mindre bra i planen.

- 177 inkomna synpunkter
- Ca 100 besökare på öppet hus i Stadshuset
- Information till kommuninvånare genom föreningar och bibliotek

Inkomna yttranden

Totalt har 177 yttranden inkommit under samrådstitiden. Naturvårdsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Stockholms Handelskammare har meddelat att de avstår från att yttra sig i ärendet.

Statliga myndigheter och affärsverk

Länsstyrelsen i Stockholms län

Länsstyrelsens uppdrag i sammanhanget är att under samrådsskedet tillvarata och samordna statens intressen, tillhandahålla underlag för kommunens bedömningar och ge råd i fråga om allmänna intressen enligt 2 kap. PBL. Länsstyrelsen ska vidare särskilt verka för att riksintressen enligt miljöbalken tillgodoses, att miljökvalitetsnormer enligt miljöbalken följs, att mellankommunala frågor samordnas på ett lämpligt sätt och att bebyggelse inte blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion

Övergripande synpunkter

Nacka kommun har höga ambitioner för ett stort bostadsbyggande i kollektivtrafiknära lägen. Det planerade bostadstillskottet är ett viktigt bidrag till länets bostadsmarknad och i kommunen spelar tunnelbaneavtalet en viktig roll. Länsstyrelsen saknar dock en tydligare beskrivning av konsekvenserna av föreslagen utveckling och markanvändning. I delar av samrådsförslaget blir det tydligt att samrådsförslaget endast är en revidering av gällande översiktsplan från 2012. Bilagan *Underlag* är ett bra komplement till huvuddokumentet och fungerar som ett bra instrument för den kontinuerliga översiktsplaneringen. Uppdateringar i denna tillsammans med Miljö – och hälsokonsekvensbeskrivningen ger ett komplett underlag att arbeta vidare med till utställningshandlingarna.

Riksintressen

I översiktsplanen bör kommunen förtydliga hur berörda riksintressen ska tillgodoses i förhållande till föreslagen bebyggelseutveckling. Lämpligen kan detta förtydligas med information eller hänvisning i kapitlet om riksintressen. I kommunen finns riksintressen för kulturmiljövård, totalförsvaret, friluftsliv, kommunikationer, stamnätet, Natura 2000 samt kustområde och skärgård.

Riksintresse för kulturmiljövården

I Nacka kommun finns fem områden av riksintresse för kulturmiljövård. Länsstyrelsen ser positivt på hur kommunen beskriver att skydds – och varsamhetsbestämmelser ska införas vid planläggning inom riksintresseområdena. Däremot bör texten förtydligas när det gäller hur riksintressena tillgodoses i mark- och vattenanvändningen och föreslagen bebyggelseutveckling. Stora delar av Sicklaön som kommunen planerar att exploatera ligger inom riksintresset. Detta gäller exempelvis Bergs gård där det behövs en strategi som syftar till att riksintressets värden inte ska påverkas negativt.

Riksintresse för totalförsvaret

I Nacka kommun finns riksintressen för totalförsvaret som inte kan redovisas öppet. Dessa kan framförallt påverkas av uppförandet av höga byggnadsobjekt såsom master och vindkraftverk. Riksintressen för totalförsvaret är redovisade på ett bra sätt i förslaget till översiktsplanen.

Riksintresse för kommunikationer

Till utställningsskedet anser Länsstyrelsen att kommunen bör uppdatera texten om Östlig förbindelse med en redovisning av vilka delar av kommunen som påverkas av vägen. Trafikverket framför i sitt yttrande för översiktsplanen (TRV 2017/38310) att väg 229 är utpekad som riksintresse på en delsträcka intill kommungränsen och att influensområdet kan antas sträcka sig inom kommungränsen.

Strandskydd

Regeringen ändrade Länsstyrelsens beslut 2016 så att strandsträckan längs Duvnäsvisken fram till Drevinge på del av fastigheten Erstavik 25:1 inte ska omfattas av utvidgat strandskydd. Då Nackas strandområden berörs av de nämnda besluten bör information om dessa framgå av översiktsplanen.

I översiktsplanen framgår att behovet av bryggplatser kommer att öka i framtiden och att behovet måste lösas på ett hållbart sätt. Det framgår även att det finns en stor utmaning att möjliggöra befolkningstillväxt, utveckling av friluftsliv, båtliv och marin verksamhet och samtidigt värna om och utveckla natur- och kulturvärden. Länsstyrelsen anser att kommunen med fördel kan förtydliga behovet av fler bryggor, småbåtshamnar o. dyl. och samtidigt värna om natur- och kulturvärden.

Formuleringen i miljöbalken ändrades 2009 från väsentlig ”försämring” till väsentlig ”förändring” av livsvillkoren för växt- och djurliv. Underlaget till översiktsplanen behöver därmed justeras i denna formulering på sida 39.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

I översiktsplanen behöver kommunen redovisa med text och kartor de vattenområden som särskilt behöver beaktas för att kommunen ska kunna följa miljö kvalitetsnormerna. Länsstyrelsens anser att texter och kartor i underlagsdokumentet bör uppdateras med information om hur miljö kvalitetsnormerna för vatten påverkas vid detaljplaneringen. Kartan som redovisas i underlagsrapporten avseende tillståndet i sjöar och som visar sjöarnas näringsrikedom bör kompletteras. Länsstyrelsen saknar vidare en redogörelse för sjöarnas status, alltså vattnets tillstånd, exempelvis hög, god, måttlig, otillfredsställande eller dålig. Samtliga av kommunens kustvatten verkar beröras av en ökad exploateringsgrad och inget av de kustvatten som ligger inom kommunen uppnår i nuläget en god ekologisk status. Möjliga åtgärder gällande kväve och fosfor, åtgärdernas effekt och det totala förbättringsbehovet för respektive vattenförekomst finns i Vatteninformation Sverige (VISS) och bör framgå av översiktsplanen.

Miljö kvalitetsnormerna innebär både ett krav på att inte försämra vattenmiljön och ett förbättrings krav. Länsstyrelsen vill informera om att EU-domstolen i en dom funnit att medlemsstaterna är skyldiga att inte ge tillstånd till verksamheter som riskerar att orsaka en försämring av status eller försvåra en god ytvattenstatus.

Mellankommunala frågor

Bergs oljehamn

I samrådsförslaget föreslås ny markanvändning för Bergs oljehamn. Under namnet Bergs gård planerar kommunen för cirka 2000 nya bostäder när oljehamnen har lagts ner. Bergs gård är ett av de områden i centrala Nacka som kommunen pekar ut som ”tät stadsbebyggelse”.

Länsstyrelsen är generellt sett positivt på att Nacka kommun har höga ambitioner för ny bostadsbebyggelse som bidrar till utveckling av Stockholmsregionen. Länsstyrelsen anser vidare att den föreslagna nya markanvändningen för bostäder i området för Bergs gård kan vara möjlig på sikt. Även i det statliga samarbetet mellan Försvarmakten, Energimyndigheten, MSB, Trafikverket och Länsstyrelsen har berörda myndigheter för att samordna och säkerställa en långsiktig hållbar struktur för regionens försörjning av flytande drivmedel arbetat efter hypotesen att Bergs drivmedelsterminal inte är ett lämpligt alternativ på lång sikt. För att möjliggöra en trygg etablering av en ny försörjningsstruktur av flytande drivmedel i regionen bedömer Länsstyrelsen att Bergs drivmedelsdepå kommer att behöva vara i drift fram till 2030.

Gröna kilar

I den gällande översiktsplanen från 2012 framgår att naturreservatet Nyckelviken bör utvidgas. En sådan expansion finns inte med i samrådsförslaget. Nyckelviken har ett högt naturvärde och en viktig funktion som en av Stockholms gröna kilar. Länsstyrelsen anser att en utvidgning av Nyckelvikens naturreservat vore positivt för att säkerställa de svaga gröna förbindelserna. En del av Ramsmora ligger utanför naturreservatet och är en viktig spridningskorridor och en del av en grön kil enligt översiktsplanen. Länsstyrelsen anser att kommunen med fördel kan förtydliga hur naturområdets bevarande ska säkerställas.

Hälsa och säkerhet samt risk för olyckor, översvämning eller erosion

Buller

Länsstyrelsen anser att kommunen på ett bra sätt beskriver bullerfrågan i översiktsplanen med text och karta, både utifrån riktvärden samt situationen i kommunen. Till utställningsskedet bör översiktsplanen uppdateras med de nya bullerriktvärdena som träder i kraft den 1 juli 2017.

Farliga verksamheter och transport av farligt gods

Inom kommunen finns flera miljöfarliga verksamheter och ett antal bensinstationer. Både transporter till, och verksamheterna som sådana utgör en risk som kan påverka människor, miljö och byggnader vid en olycka. I översiktsplanen finns utbyggnadsplaner i områden som ligger intill farliga verksamheter och transportleder för farligt gods. Länsstyrelsen anser att riskfrågan behöver en mer övergripande hantering i översiktsplanen. Olika konsekvenser av vägval för godset, placering av mottagare samt nya trafiklösningar bör beaktas i översiktsplaneringen. Kommunen belyser riktlinjer och skyddsavstånd i Miljö- och hälsokonsekvensbeskrivningen vilket länsstyrelsen anser är positivt. Detta bör dock även redovisas i huvuddokumentet eller i översiktsplanens dokument för underlag.

Klimatanpassning

Mycket ny kunskap om klimatförändringar, och vilka konsekvenser dessa kan få, har framkommit de senaste åren. Länsstyrelsen anser att avsnitten om klimatet kan uppdateras för att visa att kommunen är medveten om att klimatförändringarna kommer att få konsekvenser för samhället.

Översvämning

Resultatet av den skyfallsanalys Nacka har tagit fram kan med fördel redovisas som vägledning för upprättande av detaljplaner. En redogörelse i översiktsplanen av resultaten från den kommande dagvattenstrategin är ett sätt ta ett helhetsgrepp på dagvattenhanteringen, inte minst kopplat till risker för översvämning vid skyfall. Länsstyrelsen rekommenderar att ny bebyggelse och samhällsfunktioner av betydande vikt placeras ovanför 2,7 meter i RH2000 längs länets Östersjökust. I Nacka kommun finns få bebyggda områden som berörs av höga havsnivåer då kommunen har branta kuster. Länsstyrelsen anser att det är positivt att kommunen utrett konsekvenser av en höjd havsnivå. Kommunen bör även beakta länsstyrelsens nya rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå längs sjöar och vattendrag.

Geotekniska förhållanden

Det saknas en beskrivning av hur risker ska hanteras som kopplas till ras, skred och erosion. Länsstyrelsen anser att översiktsplanen bör innehålla en översiktlig redovisning av geologiska och geotekniska förhållanden.

Förorenad mark

Informationen om förorenade områden i kommunen bör uppdateras, då de underlag som redovisas är desamma som i materialet för översiktsplanen från 2012. Detta inte minst då översiktsplanen är en viktig grund för kommande detaljplanearbete och för att minska riskerna för spridning och exponering av föroreningar vid markingrepp och förändrad markanvändning. Länsstyrelsen rekommenderar en övergripande strategi för hur förorenade områden ska hanteras.

Länsstyrelsens synpunkter gällande allmänna intressen

Nationella och regionala mål, planer och program

Förutom de prioriterade miljömålen anser länsstyrelsen att kommunen bör redogöra för hur planförslaget förhåller sig till andra relevanta nationella och regionala mål som exempelvis jämställdhetsmål, transportpolitiska mål och klimat och energistrategier

Bostadsförsörjning

Sedan Nackas översiktsplan antogs 2012 har ändringar skett i bostadsförsörjningslagen som trädde i kraft 1 januari 2014, om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. I sin uppdaterade översiktsplan har Nacka riktlinjer för bostadsförsörjningen och avser att uppdatera riktlinjerna och ta fram ett separat dokument för detta. Länsstyrelsen anser att kommunen med fördel kan justera rubriken *Riktlinjer för bostadsförsörjningen* till *Bostadsförsörjning* i huvuddokumentet.

Kulturmiljö

I översiktsplanen saknar Länsstyrelsen en tydligare beskrivning av kommunens förhållningssätt till kulturmiljön, vilket skulle kunna belysas under utmaningar och strategier. Texten kring skyddet av fornlämningar under rubriken kan kompletteras genom att förtydliga att arkeologiska utredningar kan krävas i kommande detaljplaner. Formalia: I Miljö- och hälsokonsekvensbeskrivningen på sidan 15 anges att Sverige inte ratificerat Landskapskonventionen. Texten behöver redigeras då Sverige ratificerade konventionen 2011.

Lokal grönstruktur och naturvärden

I områden som i översiktsplanen pekas ut som tät stadsbebyggelse finns idag befintliga rekreations- och naturvärden. Det framgår dock inte hur dessa värden ska bevaras, eller vilken hänsyn som ska tas i samband med framtida exploatering och förtätning. Kommunen kan med fördel förtydliga hur grönstruktur kan bevaras och förlust av biologisk mångfald förhindras. Vidare kan kommunen även göra en beskrivning av hur de avser att bevara grönstruktur i oexploaterade områden. Svaga gröna samband och spridningskorridorer går sällan att återskapa genom anlagda parker och planterade trädrader. Det är viktigt att kommunen har en strategisk planering gällande sammanhängande grönstruktur och svaga samband. Frågan bör även ses i ett mellankommunalt perspektiv. Länsstyrelsen ser därför att kommunen med fördel kan förtydliga detta i översiktsplanen.

Transportinfrastruktur

Länsstyrelsen ser positivt på att Nacka kommun lyfter transportinfrastrukturen i avsnittet *Ett regionalt tänkande i planeringen* med vikten av kapacitetsförstärkningar. Flera av de utbyggnadsplaner kommunen står inför är delvis kopplade till stora infrastruktursatsningar. I översiktsplanen bör kommunen även beskriva möjligheter till alternativ om några av satsningarna inte kan realiseras. I övrigt anser Länsstyrelsen att kommunen har en god ambition med satsningar på kollektivtrafik och cykel.

Bredband

Kommunen kan med fördel redovisa planerna för en utbyggnad av bredbandet i hela kommunen. Jämfört med andra delar av länet och landet har Nacka en hög andel hushåll och arbetsplatser med tillgång till bredband med hög kapacitet. De områden som återstår för utbyggnad är otillgängliga villa- och fritidshusområden, som inte sällan har besvärliga markförhållanden som gör kabelnedgrävning dyrt. Inför kommande arbete med fördjupningen av översiktsplanen bör lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät beaktas. Lagändringarna syftar till att underlätta tillträde till befintlig infrastruktur, samt ställer nya krav på samordning och information från kommunen vid samordning av annan infrastruktur. Även Boverkets och Post- och telestyrelsens råd och föreskrifter kring nationella och regionala bredbandsmål bör beaktas.

Totalförsvaret

Riksdagen har i den försvarspolitiska inriktningen för perioden 2016-2020 beslutat att en sammanhängande planering för totalförsvaret ska återupptas. Beslutet medför att totalförvarsplaneringen ska beaktas i all samhällsplanering. Kommunen bör ta hänsyn till totalförsvarets civila del inom ramen för samhällsplaneringen och, tillsammans med Länsstyrelsen och övriga myndigheter, aktivt delta i återuppbyggandet av totalförvarsplaneringen.

Kommentar:

Riksintressen

Det riksintresseområde för kulturmiljö som främst berörs av exploatering är Nackas norra kust. Förutom kommunens kulturmiljöprogram så behandlas detta område sedan tidigare i ”Kvalitetsprogram för Nackas norra kust”, samt detaljplaneprogram för Kvarnholmen och Nacka strand. För Bergs gård utarbetas för närvarande ett detaljplaneprogram. Samtliga dokument tar upp kulturmiljön och kommunen anser inte att översiktsplanen behöver vara mer utförlig i dessa frågor.

I avsnittet kommunikationer kompletteras översiktsplanen med uppgift om väg 229 samt en skrivning om influensområden, både generellt och specifikt för Östlig förbindelse.

Strandskydd

Kartan på sidan 43 i översiktsplanens underlag redovisar strandskyddet i enlighet med regeringens beslut i mars 2016. I texten har väsentlig försämring ändrats till väsentlig förändring. Kommunen tycker dock inte att det finns behov av att ytterligare förtydliga behovet av fler bryggor, småbåtshamnar mm.

Miljökvalitetsnormer för vatten

I översiktsplanens avsnitt om miljökvalitetsnormer (sid 92-93) ändras texterna om kemisk och ekologisk status. En ny inledande text läggs in under rubriken åtgärder. Äldre kartor har av misstag redovisats i samrådsversionen. De har nu bytts ut. Kartorna uppdateras även i översiktsplanens underlag (sid 40) och viss komplettering görs av texten i Miljö- och hälsokonsekvensbeskrivningen (sid 29).

Mellankommunala frågor

Nacka kommun anser precis som Länsstyrelsen att Bergs drivmedelsdepå inte är ett lämpligt alternativ i framtiden och kommunen har därför sagt upp tomträttsavtalet. En förlängning av tomträttsavtalet skulle innebära att drivmedelsdepån blir kvar till 2059. För att tydliggöra kommunens avsikt har området ändrats från utredningsområde till tät stadsbebyggelse i översiktsplanen. Bergs gård ligger inom tunnelbanans influensområde och är en naturlig del av Nacka stad. Omvandlingen av området kommer att ske ansvarsfullt och Nacka kommun har givetvis inget intresse av att äventyra Stockholmsregionens drivmedelsförsörjning. När det gäller gröna kilar anser kommunen att översiktsplanen är tillräckligt tydlig. Några andra nya naturreservat än de som anges i kartan på sidan 55 i översiktsplanen är inte aktuella.

Hälsa och säkerhet samt risk för olyckor, översvämning eller erosion

Översiktsplanen uppdateras med de bullerriktlinjer som trädde i kraft 1 juli 2017. Nacka kommun har just påbörjat ett arbete med en klimatanpassningsstrategi. Underlagets kapitel om klimat och energianvändning kompletteras med information om detta uppdrag och grundläggande frågor om klimatanpassning. Kommunen vill emellertid inte föregripa arbetet med klimatstrategin och kompletteringarna är därför relativt kortfattade.

Översiktsplanens underlag kompletteras i avsnitten ”Hantering av farligt gods” och ”Risker för översvämning och skred”. Kommunens skyfallsanalys tas även upp under generella riktlinjer (sid 58) i översiktsplanen. Länsstyrelsens rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå längs sjöar och vattendrag nämns i underlaget, men har mindre betydelse i Nacka, då kommunen saknar längre vattensystem.

Informationen i förorenad mark i översiktsplanens underlag är i princip samma som i materialet från 2012, eftersom det grundas på den riskklass och geografiska beskrivning av misstänkt förorenade områden, som Länsstyrelsen har matat in i databasen över förorenade områden (EBH-stödet). Sedan 2012 har inte många förorenade områden tillkommit, men flera har utretts eller åtgärdats. Tyvärr har inte EBH-stödet alltid uppdaterats efter att nya uppgifter har skickats in, vilket gör att ett femtiotal platser idag har en riskklass som vi inte bedömer är korrekt. Nacka kommun har under 2017 påbörjat arbetet med förslag till omklassning, men klassningen måste prioriteras gentemot annan tillsyn. Själva klassningen görs sedan av Länsstyrelsen.

Kommunen har ett miljömål under Giftfri miljö, som innebär att 50% av alla förorenade områden som bedöms ha hög eller mycket hög risk, ska vara omklassade till 2025; och 100 % till 2030. För att nå fram har kommunen antagit en strategi, som redovisas i översiktsplanens underlag.

Synpunkter gällande allmänna intressen

Nacka kommun håller på att ta fram ett separat dokument för riktlinjer för bostadsförsörjning. Riktlinjerna kan förhoppningsvis antas samtidigt som översiktsplanen. Rubriken på översiktsplanens kapitel i dessa frågor ändras. Nacka kommuns syfte med denna revidering av översiktsplanen har varit att relativt snabbt få till stånd ett mindre antal ändringar, så att översiktsplanen stämmer överens med kommunens aktuella mål. Någon större omarbetning har aldrig varit aktuell. Detta innebär att rena sakfel som t ex. landskapskonventionen givetvis ändras, men att kommunen inte har någon avsikt att genom nya utredningar komplettera översiktsplanen i de frågor Länsstyrelsen tar upp i detta rådgivande avsnitt.

Trafikverket

Översiktsplanens vision, mål och strategier

Nackas ambition, som den uttrycks i översiktsplanen, med tätare stadsmiljöer där bostäder och arbetsplatser lokaliseras nära attraktiv och utvecklad kollektivtrafik samt goda gång- och cykelförbindelser ligger i linje med Trafikverkets syn på hur god samhällsplanering bidrar till effektivare transporter. Trafikverket anser att översiktsplanens visioner, mål och strategier är bra, och att de har potential att bidra till måluppfyllelse för de nationella transportpolitiska målen. Hur planens mål och strategier bidrar till de transportpolitiska målen skulle kunna redovisas i planen. Det vore önskvärt om planen tydligare definierade vad kommunen anser är god kollektivförsörjning. Mål för trafiksäkerhet skulle kunna kvantifieras.

Riksintressen

Det är viktigt att aktuella lokaliseringsförslag för Östlig förbindelse beaktas i övergripande planering för Västra Sicklaön. Förutom de kommunikationsanläggningar som nämns i planhandlingarna vill verket informera om att väg 229 är utpekad som riksintresse på en delsträcka intill kommungränsen.

Luftfart

Information om hänsyn till luftfartens intressen bör framgå i översiktsplanen. Nacka kommun berörs av hinderbegränsade ytor (inflygningskorridorer) för Bromma flygplats. I översiktsplanen bör den nya hinderyta som gäller för Bromma i slutet av 2017 införas. Byggnader som är högre 20 meter kan påverka luftfarten och LFV, Försvarsmakten samt berörd flygplats ska ges tillfälle att yttra sig.

Riksintressenas influensområden

Trafikverket anser att beskrivningen av riksintresseanläggningarna influensområden och hur dessa ska beaktas bör framgå tydligare i översiktsplanen. Influensområdet är det område inom vilket ny bebyggelse kan påverka eller påverkas av kommunikationsanläggningars funktion, exempelvis buller, vibrationer, trafikspekter, elektromagnetiska fält eller kommande utvecklingsbehov.

Byggnadsfritt avstånd

Översiktsplanen bör redovisa vilka avstånd som ska gälla för byggnader vid statliga vägar, detta för att möjliggöra utveckling av vägarna, minska risken vid olyckor och att gränsvärden för luftkvalitet eller buller inte överskrids.

Statliga vägar och projekt inom kommunen

Det statliga vägnätet i Nacka kommun består av väg 75, 222, 260 samt kortare sträckor av vägarna 622, 642 och 229. I underlaget till den reviderade översiktsplanen anges endast väg 222 och 260. Trafikverket anser att det bör framgå att även de andra vägarna är statliga. Vägarnas funktion bör beskrivas utförligare avsnitt med riktlinjer.

Trafikverket arbetar med antal projekt i Nacka:

- Östlig förbindelse
- Skurubron
- Trafikplats Kvarnholmen
- Trafikplats Skvaltån och flytt av väg 222
- GC-väg Ältastråket

I avsnittet *Ett regionalt tänkande i planeringen* behandlas behovet av regional infrastruktur. Trafikverket instämmer i detta, men tycker att Översiktsplanen bör innehålla ett avsnitt där det kommunala vägnätets betydelse och funktion belyses. En samlad studie bör göras för Översiktsplanens totala påverkan på trafiken, både övergripande och för planens olika delnivåer. Konsekvensbedömningar utifrån standard, säkerhet och kapacitet bör utföras på transportsystemet, både utifrån aktuell och prognosticerad trafik.

Miljö, hälsa och säkerhet

Regeringens beslut om ändrade riktvärden för trafikbuller vid bostadsbyggande utgår Trafikverket att Översiktsplanen tar hänsyn till. På sidan 46 kan det förstås som att det är väghållarens ansvar att införa bullerreducerande åtgärder. Trafikverket anser att det är kommunen som har ansvaret för att sådana åtgärder vidtas när bostäder och andra störningskänsliga projekt planeras. En bild med buller och luftkvalitet utifrån prognosticerad trafik skulle vara positivt.

Kommentar:

Översiktsplanens vision, mål och strategier

Målen i på sidan 19 i översiktsplanen (ett effektivt och klimatanpassat transportsystem) uttrycker kommunens ambition med kollektivtrafik och trafiksäkerhet på ett tillräckligt tydligt sätt. De transportpolitiska målen ligger till grund för mycket av kommunens arbete, men någon särskild beskrivning av detta har inte bedömts som nödvändig.

Riksintressen och deras influensområde

I avsnittet ”Riksintressen” kompletteras översiktsplanen text och karta med uppgift om väg 229. Översiktsplanen tidplan kan inte avvakta ytterligare utredningar om östlig förbindelse och redovisningen på kartan för riksintressen får ses som en symbolisk sträckning. Texten kompletteras med en beskrivning av influensområden både generellt och specifikt om Östlig förbindelse.

Luftfart

Yttrandet föranleder inga tillägg i översiktsplanen angående luftfart. Nacka kommun samråder alltid med berörda vid planering av byggnader över 20 meter. Översiktsplanen redovisar den hinderyta för Bromma flygplats som finns tillgänglig på Trafikverket webbplats. Om en ny hinderyta redovisas innan översiktsplanen antas kan detta justeras genom en redaktionell ändring efter utställningen.

Statliga vägar

Redovisningen av statliga vägar i översiktsplanens underlag, avsnittet ”Kommunikationer/Trafik” kompletteras med de vägar som saknas. I översiktsplanens underlag nämns också Trafikverkets rekommendationer om byggnadsfritt område. I översiktsplanens generella riktlinjer vill kommunen däremot undvika exakta måttangivelser av detta slag, då de lokala förhållandena kan variera. Alla detaljplaner i anslutning till statliga vägar förutsätter ju ändå samråd med Trafikverket.

Trafik och bebyggelseutveckling

I översiktsplanens strategi ”Komplett transportsystem med tunnelbana till Nacka” görs tillägg och förtydliganden som berör kommunens framkomlighetsstrategi och betydelsen av ett väl fungerande lokalt och regionalt vägnät.

Miljö, hälsa och säkerhet

Redovisningen av ansvar i bullerfrågor på sidan 46 i översiktsplanens underlag avser befintlig bebyggelse, vilket framgår av texten. Vid nybebyggelse bestäms krav på bullerskyddande åtgärder i planprocessen och åvilar exploitören. När det gäller redovisningen av buller och luftföroreningar i allmänhet anser kommunen att översiktsplanen har lagom nivå i förhållande till dess relativt flexibla karaktär.

Försvarsmakten

Försvarsmaktens synpunkter på översiktsplanen rör avsikterna för Bergs gård, där CircleK bedriver oljedepåverksamhet. I Översiktsplanen från 2012 har Nacka kommun pekat ut fastigheten Sicklaön 13:83 (Bergs gård) som ett utredningsområde. I RUF 2010 framgår att Bergs oljehamn utgör en del av regionens infrastruktur för godstransporter och att hamnen inte ligger inom det område som pekats ut som regional stadskärna. Länsstyrelsen har tydligt uttalat att Bergs oljedepå bör behållas fram till dess det finns alternativa lösningar för Stockholmsområdets drivmedelsförsörjning. Några alternativa depåer för flytande bränslen inom rimliga transportavstånd finns för närvarande inte varför en nedläggning av Bergs oljedepå med hamn skulle skapa betydande olägenhet i drivmedelsförsörjningen av Stockholmsregionen i såväl djupaste fred som i en samhällskris eller vid en eventuell höjd beredskap. Försvarsmakten anser, med utgångspunkt i den återupptagna totalförsvarsplaneringen, att fastigheten 13:83 fortsatt bör vara ett utredningsområde. I övrigt har Försvarsmakten inga synpunkter på översiktsplanen.

Kommentar:

Nacka kommun anser precis som Länsstyrelsen att Bergs drivmedelsdepå inte är ett lämpligt alternativ i framtiden och kommunen har därför sagt upp tomrättsavtalet. En förlängning av tomrättsavtalet skulle innebära att drivmedelsdepån blir kvar till 2059. För att tydliggöra kommunens avsikt har området ändrats från utredningsområde till tät stadsbebyggelse i

översiktsplanen. Omvandlingen av Bergs gård kommer att ske ansvarsfullt och Nacka kommun har givetvis inget intresse av att äventyra Stockholmsregionens drivmedelsförsörjning.

Luftfartsverket

I översiktsplanen nämns anmälningsplikt för höga objekt till Försvarmakten. LFV vill påminna om att alla objekt högre än 20 m över mark eller vattenytan som skall uppföras på svenskt territorium skall remitteras till LFV, oavsett placering till lands eller till sjöss. Observera skillnaden i regler mellan civil luftfart och Försvarmakten. Luftfartsverket vill påminna om att verket är sakägare för CNS-utrustning i Sverige (utrustning för kommunikation, navigation och radar). I övrigt har LFV inget att erinra mot översiktsplanen.

Kommentar:

Yttrandet föranleder inga ändringar i översiktsplanen. Nacka kommun samråder alltid med Luftfartsverket i de planer som innehåller höga byggnader.

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket noterar att kommunens översiktsplan räknar med sjöfart som ett riksintresse. Verket ser positivt på att det i översiktsplanen framgår att Nackas norra kust är ”en farledsmiljö som speglar skärgårdens betydelse för huvudstadens sjöfart.” Då Nacka kommun omfattar farleder som pekas ut som riksintresse gäller att dessa ska skyddas mot åtgärder som kan försvåra utnyttjandet av dessa. Av översiktsplanen framgår det att det är lämpligt att utveckla kollektivtrafiken med båt vid Nackas norra kust samt att Nackas bryggor trafikeras av Waxholmsbolaget, vilket Sjöfartsverket ser positivt på. Sjöfartsverket vill att så länge verksamhet pågår vid Bergs oljehamn ska inte åtgärder vidtas som påverkar verksamheten negativt.

I övrigt förutsätter Sjöfartsverket att följande planområden kommer att samrådas med verket när planerna bearbetats ytterligare och konkretiserats:

- Eventuell utbyggnad av gäst-, små- och fritidsbåtshamnar eller etablering av nya bryggor.
- Broar, G-C broar eller andra konstruktioner över farbara vatten.
- Etablering av nya sjö- och färjeförbindelser.
- Etablering av naturreservat.
- Vatten- och strandnära anläggningar samt bostads- och övriga bebyggelser.
- Vattenförlagda VA-, värme- eller andra ledningar.
- Planer som innebär ändring av befintlig strand- eller kajlinje.
- Eventuella muddringar eller tippningar.

Kommentar:

Yttrandet föranleder inga ändringar i översiktsplanen. Nacka kommun samråder alltid med Sjöfartsverket i de planer som berör sjöfarten.

Statens fastighetsverk

Nacka kommun menar att kommunens kulturmiljöprogram utgör ett kulturhistoriskt kunskapsunderlag som ska vara vägledande för samhällsplaneringen genom att identifiera kulturhistoriska kvaliteter. Kulturmiljöprogrammet kan med fördel kompletteras. Det är från

2011 och är enligt SFV:s mening inte tillräckligt, vare sig vad gäller kunskapsunderlag eller som riktlinjer för att kunna spela den viktiga rollen att vägleda samhällsplaneringen i kulturmiljöer.

Observatoriet i Saltsjöbaden förklarades som statligt byggnadsminne år 1993 och hör till riksintresset. I det särskilda avsnittet om riksintressen beskrivs *Centrala Saltsjöbaden* med en mening. Den bör kompletteras med att observatorieanläggningen i Saltsjöbaden är en del av riksintresset som visar ett internationellt forskningscentrum i fronten för den astronomiska vetenskapen.

Kommentar:

Nacka kommuns kulturmiljöprogram är relativt nytt och några planer på att revidera det finns inte för närvarande. Översiktsplanen har endast en kortfattad beskrivning av de olika riksintresseområdena. Någon beskrivning av enskilda byggnader bedöms inte rimligt i en översiktsplan.

Svenska kraftnät

Inom aktuellt planområde har Svenska kraftnät en 220 kV-luftledning, en 220 kV- mark- och sjökabel samt en stamnätsstation. Myndigheten har ledningsrätt för kraftledningar som är av betydelse för rikets elförsörjning. Ledningsrätten innebär att åtgärder/verksamheter som på något sätt inskränker Svenska Kraftnäts verksamhet inte får vidtas på fastighet som belastas av ledningsrätten.

På sidan 90 i samrådsversionen av översiktsplanen anges att ”Inga åtgärder vidtas som väsentligt försvårar användningen av befintliga eller planerade kablar och luftledningar som ingår i stamnätet.” Svenska kraftnät önskar att ordet ”väsentligt” i denna mening tas bort då det är vitalt och grundläggande att stamnätets drift och underhåll säkras, även i framtiden. Det är viktigt att kontakt tas med myndigheten i god tid om åtgärder i närheten av stamnätet planeras/utreds. Svenska kraftnät önskar bli hörda i samråd avseende åtgärder som planeras inom 250 meter från stamnätsledning. Så länge våra rekommendationer beaktas och planering och projektering sker i samarbete med Svenska kraftnät, har vi inga invändningar mot aktuell översiktsplan.

Kommentar:

Den skrivning på sidan 90 i översiktsplanen som Svenska kraftnät vänder sig mot, behandlar energidistribution som riksintresse. Begreppet ”väsentligt försvårar” är centralt i riksintressesammanhang och har därför använts i detta kapitel. Nacka kommun har dock inga planer på exploatering som försvårar för befintliga eller planerade anläggning för elförsörjning. Kommunen samråder alltid med Svenska kraftnät i planer och tillståndsärenden som berör deras anläggningar.

Statens maritima museer

Myndigheten anser att översiktsplanen på ett bra sätt tar upp det maritima kulturarvet som Statens maritima museer arbetar för. SMM vill påminna om att ändringar gjorts i Kulturmiljölagen sedan Nacka antog sitt kulturmiljöprogram. Exempelvis har definitionen av vad som räknas som fornlämning under vatten ändrats, så ett vrak förlist innan 1850 är numer att betrakta som fornlämning. Länsstyrelsen har även möjlighet att förklara yngre vrak än så

som fornlämning, om de har särskilda kulturhistoriska värden. Då ett stort antal nya bostäder planeras runt Nackas kust instämmer SMM i att kollektivtrafik på vatten är ett bra komplement till övrig kollektivtrafik, och att en sådan också kan vara en del av regionens karaktär.

Kommentar:

Yttrandet är av rent informativ karaktär och påverkar inte översiktsplanens innehåll.

Regionala organ

Tillväxt- och regionplanenämnden (Stockholms läns landsting)

Ärendet har beretts i samråd med Trafikförvaltningen inom Stockholms läns landsting som inte avger eget yttrande. Yttrandet utgår från ett samlat regionalt utvecklingsperspektiv utifrån landstingets roll som regionplaneorgan, som ansvarig för kollektivtrafiken och för landstingets övergripande trafikpolitik. *När ärenden behandlades i nämnden gjordes en protokollsanteckning, som upphäver en formulering i yttrandet.*

Protokollsanteckning

Tillväxt- och regionplanenämnden bedömer att strategiskt bostadsbyggande är en av regionens största utmaningar. Nämnden välkomnar därför Nacka kommuns förslag till förändrad markanvändning för Bergs oljehamn, till tät stadsbebyggelse.

Allmänt om översiktsplanens innehåll

Landstinget är mycket positivt till den reviderade översiktsplanen som i huvudsak överensstämmer med RUFSS 2010. Planen belyser ett antal frågor som även har stor tyngd i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFSS 2010, och för inriktningen i arbetet med RUFSS 2050. Landstinget anser att översiktsplanen på ett tydligt sätt lyfter de utmaningar som kommunen står inför genom den snabba befolkningsökningen och den ökande påfrestningen på befintlig infrastruktur. Kommunen pekar också på ett behov av fortsatt regional och mellankommunal samverkan kring kollektivtrafikutbyggnaden, vilket landstinget instämmer i. Landstinget vill lämna följande synpunkter på förslagets redovisning av mark- och vattenanvändningen, frågor som med fördel skulle kunna förtydligas i karta och text:

- Betydelsen av att länka samman regional och lokal grönstruktur och integrera dessa med den framväxande bebyggelsens offentliga stråk och mötesplatser.
- Betydelsen av att länka samman regionala och lokala cykelstråk med viktiga målpunkter.
- Utmaningarna att hantera gods- och logistik samt varutransporter kopplat till den kraftiga tillväxten med befolkningsökning och byggande.
- Hela stomnätets betydelse, spår och buss, för en hållbar bebyggelseutveckling.

Ändrad markanvändning

Landstinget konstaterar att det område som kallas Bergs oljehamn nu är ett område för tät stadsbebyggelse istället för utredningsområde. I yttrandet föreslås att området tillsvidare anges som utredningsområde då utredningsarbete pågår. *Detta talar emot protokollsanteckningen ovan. Nacka kommun förutsätter att protokollsanteckningen gäller då denna är en del av det politiska beslutet.*

För verksamhetsområden som planeras mot kommungräns vill landstinget betona vikten av mellankommunal samverkan och att vid planering för verksamhetsområden så behöver hänsyn tas till sammanhängande grönområden.

Bostäder och arbetsplatser

Kommunens mål är att färdigställa minst 20 000 bostäder fram till 2030 och 15 000 arbetsplatser. Landstinget ser positivt på att kommunen eftersträvar en balanserad utveckling av både arbetsplatser och bostäder.

Befolkningsutveckling

Enligt de nya framskrivningarna för befolkningsutveckling i regionen antas ca 600 000 personer flytta till Stockholms län under perioden 2016 till 2030. Översiktsplanens befolkningsprognoser och planering för bostäder, arbetsplatser, trafik och service behöver förhålla sig till den höga inflyttningstakten.

Trafik och hållbara transporter

Landstinget ser positivt på att kollektivtrafiken ges stor vikt för stadsutvecklingen i översiktsplanen, men önskar förtydligande i några frågor kopplat till detta. Buss som kollektivt färdmedel ges litet utrymme i planen. Busstrafiken kommer också framöver vara ett viktigt färdmedel som sörjer för tillgänglighetsbehovet och inte minst är den viktig under utbyggnadstiden av tunnelbanan, och Nacka behöver visa hur det behovet tas om hand på ett bättre sätt. Stomnäsplanen behöver synliggöras. Landstinget anser vidare att det regionala perspektivet vad gäller cykling kan utvecklas. Den regionala cykelplanen bör nämnas i översiktsplanen liksom de regionala cykelstråk som löper genom kommunen och hur de länkar samman med kommunala huvudcykelstråk och knutpunkter. Landstinget framhåller även att godstrafik och varutransporter är delvis en regional fråga och ser gärna samverkan i dessa frågor.

Kollektivtrafik och transportsystem

Landstinget tycker att de kollektivtrafikmål som kommunen har är bra. Översiktsplanen redogör för att de nuvarande bristerna i kollektivtrafiksystemen utgör ett hinder för utvecklingen och att en förstärkning av infrastrukturen är nödvändig för kommunens önskvärda bostadsbyggande. Det framgår inte vilka brister i kollektivtrafiken som avses, så beskrivningen kan nyanseras och de konsekvenser som kommunen hänvisar till lyftas fram och redovisas.

I avsnittet om målen för att åstadkomma ett effektivt och klimatanpassat transportsystem sägs att transportslagen ska vara samordnade på ett hållbart sätt. Landstinget ser gärna skarpare skrivningar om att trafikslagen bör prioriteras gentemot varandra för att ge tydligare förutsättningar för praktiskt genomförande. Planen beskriver vidare att det är viktigt att kollektivtrafiken har tillräcklig kapacitet, men också att den är tillgänglig genom exempelvis parkering för både bil och cykel. Landstinget delar denna åsikt och vill betona att det är viktigt att ha en vision om var parkering bör finnas samt att behovet skiljer sig åt mellan bil och cykel.

Vad gäller utveckling av kollektivtrafik till sjöss så stämmer det väl med landstingets inriktning. Planering och utveckling av färdslaget pågår och inte minst specifikt kopplat till Nacka.

En tydligare beskrivning av på vilket sätt Östlig förbindelse är viktig för kommunen vore önskvärt. De analyser som är gjorda av Trafikverket och Landstingets Trafikförvaltning för Östlig förbindelse pekar på att utbyggnaden bidrar till en minskad kollektivtrafikandel, vilket inte samstämmer med de mål som Nacka beskriver i övriga planer. I översiktsplanen resoneras det kring möjligheten att tunnelbanan i framtiden dras till Orminge, den nuvarande planeringen av tunnelbanan omöjliggör inte en sådan förlängning.

Förutsättningar för att kunna bedriva kollektivtrafik

Landstinget ser positivt på att planen beskriver Saltsjöbanans status som riksintresse och att inget ska göras som försvårar att den används som tänkt. Bussdepån i Björknäs har en central lokalisering för kollektivtrafiken i Nacka och Värmdö. Depåns centrala lokalisering innebär att körandet med tomma bussar är liten, vilket minskar väg- och miljöbelastning. Omlokalisering kan komma att påverka möjligheten att bedriva god kollektivtrafik och öka kollektivtrafikkostnaderna.

Grönstruktur och vatten

Det är positivt att kommunen betonar de gröna kvaliteternas betydelse i stadsmiljön och för människors välmående och hälsa. Grönstrukturens roll för klimatanpassning kan lyftas fram tydligare.

Klimatanpassning, risk, hälsa och sårbarhet

I de generella riktlinjerna för planering och byggande är det mycket positivt att frågor om klimatpåverkan, energieffektivitet och klimatanpassning behandlas. Utvecklade resonemang kring klimatanpassning och multifunktioner i urbana grönområden skulle vara ett välkommet tillskott i översiktsplanen. Grönområdena behöver kunna rymma de funktioner som en framtida tätare stad och ett förändrat klimat kräver.

Handel, näringsliv och samhällsservice

Riktlinjerna för utveckling av lokala centrum, näringsliv och service stämmer väl överens med inriktningen i RUFSS 2010. Det är gynnsamt att fokus riktas mot viktiga målpunkter som skolor, vårdcentraler och idrottsanläggningar i kollektivtrafiknära lägen.

Social hållbarhet - God livsmiljö och stärkt sammanhållning

Mål om hållbar utveckling och goda livsmiljöer återfinns i kommunens översiktsplan såväl som i både RUFSS 2010 och arbetet med RUFSS 2050. I den förra finns ett antal utmaningar identifierade för regionen, bland annat att minska utanförskapet. Landstinget vill uppmantra kommunen att i sitt fortsatta planarbete förtydliga planens bidrag och potentiella konsekvenser även utifrån ett socialt perspektiv.

Kommentar:

Nacka kommun konstaterar med tillfredställelse att Tillväxt- och regionplannämnden stöder kommunens förslag till förändrad markanvändning för området Bergs gård till tät stadsbebyggelse.

I stadsbyggnadsstrategin ”Komplett transportsystem med tunnelbana till Nacka” utvecklas och förtydligas de frågor som yttrandet särskilt för fram rörande regionala och lokala cykelstråk, logistik och varutransporter samt betydelsen av hela stomnätet. Betydelsen av bra busstrafik

betonas och Nacka kommuns behov av östlig förbindelse utvecklas. Vissa kompletteringar kring några av dessa frågor görs även i översiktsplanens underlag.

Översiktsplanen redovisar en möjlig flytt av bussdepån i Björknäs till Kil, då annan markanvändning i Björknäs kan bli aktuell i framtiden. Om detta konkretiseras kommer samtliga konsekvenser att utredas.

Rent generellt kan påpekas att syftet med denna revidering av översiktsplanen är att relativt snabbt få till stånd ett mindre antal ändringar, så att översiktsplanen stämmer överens med kommunens aktuella mål. Någon större omarbetning har aldrig varit aktuell. Betydelsen av en regional och lokal grönstruktur bedöms till exempel tillräckligt utvecklad från detta perspektiv.

Södertörns brandförsvarsförbund

Brandförsvaret har inte något ytterligare att tillägga ur brand- och säkerhetssynpunkt utöver vad som redan beskrivits i samrådshandlingarna. Brandförsvaret är dock angelägna om att delta i det fortsatta detaljplanearbetet och kommande byggprocess.

Kommentar:

Södertörns brandförsvarsförbund är alltid samrådsinstans i detaljplanearbetet. Yttrandet föranleder ingen ändring i översiktsplanen.

Andra kommuner

Värmdö kommun

Värmdö kommun anser att Nackas planerade utveckling är i linje med RUFSS 2010, regionens förslag till ny utvecklingsplan (RUFSS 2050) och även den utveckling som Värmdö planerar till 2030. Värmdö kommun och Nacka stad delar många utmaningar men också möjligheter, och det är därför glädjande att det regionala och mellankommunala samarbetet lyfts fram som viktigt i samrådsförslaget. Nacka, Värmdö, Vaxholm och Lidingö kommuner har nyligen inlett ett samarbete, Stockholm Ost, för att lyfta fram ostsektorn i regionala sammanhang. Detta mellankommunala samarbete kan med fördel lyftas i översiktsplanen.

Ostsektorn är ett av Stockholmregionens mest expansiva områden. Genom tunnelbanans utbyggnad till Nacka möjliggörs denna utveckling. Utbyggnaden av en östlig förbindelse är också en förutsättning. I samrådsförslaget till reviderad översiktsplan för Nacka beskrivs nödvändigheten av Östlig förbindelse för en fortsatt tillväxt i vår del av regionen vilket är bra. Dess positiva konsekvenser för kollektivtrafikförsörjningen bör dock kunna lyftas i planen.

Värmdö kommun delar bilden av att transportsystemet är en regional fråga. För Värmdö kommer direktbussar in till Slussen även i framtiden vara det bästa sättet att ta sig in till Stockholm. I fortsatta utredningar om en förlängning av tunnelbanan till Orminge bör möjligheten att bygga spårförbindelse till Värmdö på lång sikt beaktas. Värmdö kommun delar Nackas bedömning av att Skurubron ska genomföras i enlighet med plan. Värmdö kommun anser också att ansatsen för en utvecklad båtpendling är positiv.

Nacka och Värmdö samarbetar kring planeringen av området Kil för att hitta en gemensam lösning på problemet med för få återvinningsanläggningar. En justering av kommungränsen när kommunerna går vidare med de andra etapperna av planprogrammet är något Värmdö instämmer i.

Kommentar:

Samarbetet Stockholm Ost redovisas i målområdet ”Ett regionalt tänkande i planeringen”. Betydelsen av östlig förbindelse har förtydligats i översiktsplanen.

Kommunala nämnder och bolag

Fritidsnämnden

Nämnden är i stort positiv till den revidering av översiktsplanen för Nacka kommun som är ute på samråd. Planen pekar på vikten av att Nacka ska vara en bra kommun att leva och bo i, här ska finnas ett rikt och varierat utbud av idrotts- och fritidsaktiviteter. Att underlätta möjligheten till fysisk aktivitet är i planen identifierat som en viktig utmaning.

Förslag:

En skola för 500 elever planeras i området vid Dalkarlsängen (Bm 11). Sporthall och fotbollsplan nämns inte i översiktsplanen. Fritidsnämnden ser behovet av en sporthall vid den nya skolan, för att möta både skolans och de närboendes fritidsbehov. För att möta den växande befolkningen i södra Boo finns även behov av en fullstor fotbollsplan i området. Dessa anläggningar behövs för att skapa förutsättningar för ett fortsatt bra fritidsutbud i kommundelen.

En fullstor fotbollsplan vid Porsmosseverket (Bg7). Planer på bebyggelse i form av bostäder, anläggningar för idrott och fritid eller andra välfärdsfastigheter finns på före detta Porsmosseverkets område. Fritidsnämnden har tidigare fastställt ett behov av en fullstor fotbollsplan i området.

Också vid Bergs gård (Bt 8) ser Fritidsnämnden ett behov av en fullstor fotbollsplan. Denna plan anses som speciellt viktig med tanke på den mycket stora befolkningsökningen i centrala Nacka i kombination med befintlig brist på fotbollsplaner. Översiktsplanen nämner också behovet av denna rekreationsyta.

Utvecklad ridanläggning i Velamsund (N10). Översiktsplanen nämner inte att en ridanläggning är belägen i området. Fritidsnämnden ser behov av att utveckla den befintliga anläggningen. En utredning kring ett nytt ridhus pågår.

Kommentar:

Översiktsplanen nämner sporthallen i anslutning till skolan i Dalkarlsängen. När det gäller fotbollsplaner pågår en kommuntäckande utredning och det är olämpligt att i översiktsplanen peka ut specifika lägen. Däremot anges möjlighet till fotbollsplaner i vissa fall. Redan i samrådsförslaget anges att planer finns på en utveckling av ridanläggningen i Velamsund.

Kulturnämnden

Översiktsplanen visar på vikten av att Nacka ska vara en bra kommun att leva och bo i, här ska finnas tillgång till ett rikt och aktivt utbud av kultur och här ska Nackabor kunna förverkliga sina idéer och drömmar. Nyfikenhet, lärande och entreprenörskap präglar verksamheterna liksom möjligheten att vara kreativ, skapa och uppleva.

Utveckling av mötesplatser

Lokala centra ska vara attraktiva under större delen av dygnet. Förutom det kommersiella utbudet ska en bra mötesplats kunna erbjuda kulturella upplevelser, fritidsaktiviteter och möjligheter till spontana möten. Ett bra centrum innebär platser som är generationsöverskridande och ytor som delas av alla. Kulturnämnden noterar det arbete som pågår i Älta kultur- och fritidskvarter som en naturligt generationsöverskridande mötesplats.

Gestaltungsfrågor och utformning av offentlig konst

I underlaget till översiktsplanen nämns att Öppna konsten ska komma in tidigt i stadsbyggnadsprocessen för att ge överblick och skapa ett bra resursutnyttjande av Nackas satsningar på konst. I översiktsplanen står också att gestaltning är av stor betydelse och ska ha en central roll i alla planeringskeenden och att utformningen av allmänna platser studeras ur en estetisk synvinkel.

Utvecklingsmöjligheter för befintligt näringsliv

Behov av utvecklingsmöjligheter för befintligt näringsliv beskrivs i översiktsplanen, att utreda alternativa lägen samt att ha en beredskap för att behålla vissa företag som behöver flytta från nuvarande plats. I det fortsatta planarbetet ser kulturnämnden att det är viktigt att identifiera platser och avsätta mark för kreativa och kulturella näringar. Kommunen verkar då för att skapa långsiktiga förutsättningar för dessa verksamheter, i linje med vad översiktsplanen beskriver.

Nämnden noterar att översiktsplanen inte pekar ut platser för större publika arrangemang utomhus. Vid den fortsatta planeringen bör platser prioriteras som kan anpassas för större centrala, liksom mindre lokala, arrangemang i utomhusmiljö. Platserna ska vara lämpliga för exempelvis parkteater, midsommar- och valborgsfirande eller utomhuskonserter.

Kommentar:

Översiktsplanens uppgift är att redovisa grunddragen i fråga om den avsedda mark- och vattenanvändningen. Det har inte bedöms ligga inom denna ram att peka ut speciella platser för större publika arrangemang och yttrandet innebär därför ingen ändring av översiktsplanen. Detta kan emellertid vara lämpligt att lyfta dessa frågor i planprogram eller detaljplaner.

Socialnämnden

Intentionen att skapa bra, tillgängliga och trygga miljöer för alla grupper i samhället genomsyrar dokumentet. Två av de övergripande målen i kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning är att det i Nacka ska finnas en blandning av upplåtelseformer; äganderätt, bostadsrätt och hyresrätt. Samtliga upplåtelseformer ska förekomma i nyproduktion. Nacka ska också kunna erbjuda bostäder för alla oavsett kön, ålder, kulturell bakgrund, funktionshinder och sociala förutsättningar. Översiktsplanen påtalar vikten av bostäder för personer med funktionsnedsättning och de som av olika skäl inte kan få en bostad på den öppna bostadsmarknaden.

Kommentar:

Yttrandet innehåller inga konkreta synpunkter på översiktsplanens innehåll. Socialnämndens synpunkter ska beaktas i de riktlinjer för bostadsförsörjning som nu kommer att vara ett separat dokument.

Äldrenämnden

Intentionen att skapa bra, tillgängliga och trygga miljöer för alla grupper i samhället genomsyrar dokumentet. Nämnden ställer sig positiv till den reviderade översiktsplanen och vill särskilt påtala behovet av följande:

- I Nacka ska det finnas trygghetsboende med varierade upplåtelseformer i olika delar av kommunen.
- I Nacka ska det finnas ett rikt och varierat utbud av fritidsaktiviteter och kulturverksamheter som är tillgängliga för seniorer och personer med funktionsnedsättning. Gångstråk och mötesplatser ska vara tillgänglighetsanpassade och utformade för att bidra till god hälsa hos seniorer, både fysiskt, psykiskt och socialt.

Två av de övergripande målen i kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning:

- I Nacka ska det finnas en blandning av upplåtelseformerna, äganderätt, bostadsrätt och hyresrätt. Samtliga upplåtelseformer ska finnas i nyproduktionen.
- Nacka ska kunna erbjuda bostäder för alla oavsett kön, ålder, kulturell bakgrund, funktionsnedsättning och sociala förutsättningar.

Den reviderade översiktsplanen påtalar vikten av behovet av att bostäder för äldre.

Kommentar:

Yttrandet innehåller inga konkreta synpunkter på översiktsplanens innehåll. Äldrenämndens synpunkter ska beaktas i de riktlinjer för bostadsförsörjning som nu kommer att vara ett separat dokument.

Utbildningsnämnden

I den reviderade översiktsplanen finns det aktuella behovet av förskole- och skolplatser med, och därmed har utbildningsnämnden inga synpunkter på förslaget.

Kommentar:

Yttrandet föranleder inga åtgärder.

Arbets- och företagsnämnden

Arbets- och företagsnämnden ställer sig positiv till den reviderade översiktsplanen för Nacka kommun och betonar att behovet av hyresrätter tillgodoses. Översiktsplanen pekar på vikten av att tillgodose bostäder för olika målgrupper som har svårt att ta sig in på den öppna bostadsmarknaden. Nacka ska vara en bra kommun att leva och verka i.

En anledning till varför översiktsplanen behöver revideras är att riktlinjerna för Nackas bostadsförsörjning varit delvis inaktuella. Arbets- och företagsnämnden ser stora behov av bostäder framöver. För att lösa detta behov på lång sikt behövs bostäder med olika upplåtelseformer. Hyresrätter med rimliga hyror behöver byggas i alla kommunaldelar. Nämnden ser därför positivt på markanvisning av kommunal mark till förmån för hyresrätter.

Slutligen vill Arbets- och företagsnämnden att kommunen eftersträvar att byggherrarna, under den tid de är verksamma i kommunen, ska tillhandahålla praktik- och lärlingsplatser för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Kommentar:

Yttrandet innehåller inga konkreta synpunkter på översiktsplanens innehåll. Arbets- och företagsnämndens synpunkter ska beaktas i de riktlinjer för bostadsförsörjning som nu kommer att vara ett separat dokument.

Natur- och trafiknämnden

Natur- och trafiknämnden konstaterar att den utvidgning av Nyckelvikens naturreservat, som finns med i gällande översiktsplan saknas i det reviderade översiktsplaneförslaget. Även förslagen till utredningsområden för naturreservat på Bergholmen och Sumpholmen är borttagna i samrådsförslaget till ny översiktsplan. I yttrandet anges att detta kan innebära att områdena inte får det skydd för natur och rekreation/friluftsliv, som kan vara relevant med tanke på områdenas karaktär och belägenhet. Nämnden föreslår emellertid inte att samrådsförslaget ska ändras.

Kommentar:

Yttrandet föranleder inga åtgärder.

Nacka energi

Nacka Energis yttrande innehåller en mängd synpunkter på pågående planering och detaljer kring genomförandet. Dessa frågor hanteras i strukturplanen för Nacka stad och i pågående stadsbyggnadsprojekt. I denna redogörelse redovisas och kommenteras endast synpunkter som direkt berör översiktsplanens innehåll. Nacka Energis koncessionsområde är Nacka kommun, exklusive Boo kommunedel. Elnätsbolagets distributionsnät måste ständigt vara i drift, vilket kommunen måste ta hänsyn till när den expanderar. Under perioden med hög belastning, oktober till mars, är det begränsade möjligheter till driftomläggningar.

Nybyggnation

För att uppnå kommunens planer om en långsiktigt hållbar utveckling måste elförsörjningen tas med i ett tidigt skede, och behöver inkluderas i förstudier, planprogram och övriga strategier. Elnätet är en viktig del i infrastrukturen. För att klara elförsörjningen till nybyggnationen på Sicklaön (tunnelbana, upphöjning av Saltsjöbanan, exploateringar och omfattande förändringar av väginfrastrukturen) behöver förstärkningar ske på alla spänningsnivåer. Nacka energi förutsätter att alla nya fastigheter värms upp med fjärrvärme. Även andra delar av Nacka omfattas också av en hög exploatering och flera av projekten innebär omfattande omläggningar och utbyggnad av elnätet.

Inmatnings- och fördelningsstationer

Expansionen på Sicklaön betyder att det behövs en ny inmatning från regionnätet med tillhörande station, och som ett led i detta projekt planeras det för en ny 220 kV-förbindelse mellan Skanstull och Sicklaön. Denna är en förutsättning för att klara kommande elförsörjning när Nacka kommun bygger stad.

Nätstationer

Det finns cirka 300 nätstationer inom Nacka energi och för den kommande exploateringen beräknas minst 100 nya tillkomma bara för Sicklaön.

Kommentar:

Den nya 220 kV- förbindelsen mellan Skanstull och Sicklaön finns redovisad som riksintresse och har förs även in som konkret åtgärd i strategin ”Skapa en tätare och mer blandad stad på västra Sicklaön”. Kommunen delar Nacka Energis uppfattning att så stor del som möjligt av nybebyggelsen bör värmas upp med fjärrvärme, men Nacka kommun har ingen möjlighet att styra val av uppvärmning i privatägda fastigheter.

Nacka vatten och avfall

Vi har valt att inte föreslå ändring från ”kommunen” till ”Nacka vatten och avfall AB” på ett antal ställen i översiktsplanen, då vi i detta sammanhang ser oss som ”kommunkoncernen”.

Vatten och avlopp

På sidan 64 i Översiktsplanens underlag bör de två sista meningarna ändras till: ” Kommunen har genomfört en inventering av vattenläggningarna i syfte att förbättra säkerheten runt dessa. Inventeringen resulterade i en åtgärdsplan som har påbörjats”. På sidan 65 i Översiktsplanens underlag, under rubriken Spillvatten står det ”(Lätt tryck avlopp)” vilket ska ändras till ”(Låg tryck avlopp)”. I samma stycke, sista meningen, ”Syftet med inventeringen var att ...”. Lägg därefter till: ”Renoveringar enligt planen är påbörjade.” På sidan 65 i Översiktsplanens underlag, under rubriken Dagvatten bör det läggas till ”Dessa kommer att utökas under 2017”.

Avfall

Genomgående i förslaget till ny översiktsplan bör ordet återvinningscentral ändras till kretsloppscentral. Detta på grund av att Nacka vatten och avfall vill tydliggöra att anläggningarna inte bara är en insamlingsplats för återvinning, utan innehåller även ex. insamling av saker för återbruk. Namnbytet har börjat implementeras under 2017. På sidan 66 i Översiktsplanens underlag, under rubriken Avfall saknas ordet ”papper” i en mening. Ändra till: ”Förpackningar av plast, papper, metall, glas och tidningar omfattas av producentansvaret.”

Kommentar:

Yttrandet innehåller ett antal redaktionella påpekanden på de olika översiktsplanedokumenterna. Dessa justeras i enlighet med de synpunkter som Nacka vatten och avfall för fram.

Lantmäterimyndigheten i Nacka

Myndigheten har ingen erinran gällande förslaget på revidering av översiktsplan. En kommentar är att förändringarna gällande Bergs oljehamn beskrivs något kortfattat.

Kommentar:

Texten om Bergs gård kompletteras.

Föreningar och företag

Boo hembygdsförening

Föreningen har inte synpunkter på förslaget till översiktsplan men vill att kommunen vid en utökning av arbetsplatsområdet (A3/Norr om Värmdöleden österut) tar hänsyn till de tre rösen invid telemasten som finns registrerade i kommunens fornlämningsprogram Solen.

Kommentar:

En exploatering av område A3 förutsätter ny detaljplan. I en detaljplaneprocess beaktas alltid registrerade fornlämningar.

Boo Miljö- och naturvänner

Den planerade utbyggnadstakten är fortsatt alltför hög, efter tunnelbaneavtalen ännu högre. En ökning av Nackas befolkning med 45 % sker på 13 år. Vi är i föreningen för en utbyggnad av kollektivtrafiken, men hur tillkom tunnelbaneavtalets villkor, med vilken medborgerlig insyn i processen och hur bestämdes siffran 13 500 lägenheter? Förstår politikerna vad de skrivit under och vill Nackas invånare detta? Mot denna bakgrund är revideringen av Nackas översiktsplan en olustig läsning. Översiktsplanens rubrik är ”En hållbar framtid” men att bygga snabbt, mycket och samtidigt långsiktigt hållbart anser vi inte är möjligt. Vi har många dåliga exempel på det. Att på så kort tid som dryga tio år planera för och bygga in alla de stadskvaliteter som organiskt växer fram i en stad med måttlig utbyggnadstakt är inte mänskligt och planens ambitioner blir därför inte trovärdiga.

Otydliga handlingar minskar medborgerlig insyn

Den revidering som nu ligger ute för samråd i Nacka är för oss som remissinstans en förvirrande och svår läsning. Kommunen har valt att göra större och mindre ändringar i hela materialet, utan att det tydligt framgår vad som är ändrat. Ett bra remissvar kräver alltså att vi parallellt läser den antagna versionen 2012 med samrådsförslaget till revidering. En orimlig uppgift för en remissinstans. Hade kommunen verkligen varit intresserade av remissinstansernas åsikter, så skulle tillägg och ändringar tydligt framgått av handlingarna. Det hade varit naturligt att avgränsa revideringarna till Västra Sicklaön och bifoga fördjupade översiktsplaner, strukturplaner och andra dokument som tillägg för att ersätta översiktsplan 2012 just i detta område och avstått all övrig revidering.

Värnandet av små och stora grönområden och gröna samband

Det är positivt att naturmarken i Nacka-Värmdökilen bit för bit utreds och skyddas. De tvärgående större gröna stråken mellan Nacka-Värmdökilen och Erstavik-Tyresökilen är viktiga både som spridningskorridorer och ur rekreationssynpunkt. De svaga gröna sambanden behöver stärkas, men här återfinns ingen ambition från kommunens sida, i översiktsplanen värderas de lågt. Under 2016 genomförde Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner en inventering och naturvärdesbedömning av ett större antal mindre och några större sammanhängande naturområden i Boo. Förväntade höga naturvärden bekräftades.

Sammanfattande synpunkter

- utbyggnadstakten är fortsatt alltför hög
- tunnelbaneavtalens villkor måste ifrågasättas
- tunnelbaneavtalen urvattnar avsikten med en lokal översiktsplan

- otydliga handlingar minskar insynen
- tillgången till grönområden försämras ytterligare för framför allt södra Boo
- gröna samband behöver stärkas

Kommentar:

Såväl tunnelbaneavtalet som målen för bostäder och arbetsplatser till 2030 antogs av kommunfullmäktige redan 2014. Översiktsplanen namn ”Hållbar framtid i Nacka” signalerar att Nacka kommun genom sina utbyggnadsplaner vill ta ansvar för regionens bostadsförsörjning, men göra det på ett hållbart sätt.

Det är svårt att på ett tydligt sätt redovisa ändringar i ett dokument. Flera varianter övervägdes innan samrådsversionen togs fram. Att redovisa dubbla texter (gammalt och nytt) för alla dokumenten hade inneburit en mycket omfattande textmassa, som troligtvis inte varit mer läst. Kommunen valde därför istället att i sammanfattningen ta upp de viktigaste förändringarna. Denna redovisning blev dock något kortfattad och kompletteras därför till utställningsversionen.

Översiktsplanen redovisar gröna kilar och viktiga gröna samband som ska beaktas vid detaljplanläggning. I södra Boo är den mesta marken styckad i privata tomter, vilket till stor del styr detaljplaneringen.

Föreningen Rädda Ältasjön

Grön- och blåstruktur

Den gröna kilen mellan Flatens Naturreservat och Nackareservatet bör förstärkas. Nacka bör inleda ett samarbete med Stockholms kommun för att förstärka ekosystemtjänster, t ex spridning av eklevande arter, i området och bättre tillgängliggöra det för rekreation, t ex genom en vandringsled som löper genom och mellan naturreservaten.

Vattenområde VI I Ältasjön

Nacka Kommun har generellt höga mål för rent vatten i kommunens vattendrag, vilket gläder oss. Man bör utöka beskrivningen med att stora delar av Nackas sjöar och vattendrag blev klassade som Vattenförekomster 2016 och att EUs vattendirektiv därmed blivit bindande lagstiftning. Då 1/3 av Ältasjön är belägen inom Stockholms stad vill vi att kommunen beskriver en strategi för ett effektivt samarbete med Stockholm kring miljöfrågor gällande Ältasjöns kemiska och ekologiska status.

Kommentar: Den aktuella gröna kilen finns angiven i översiktsplanen som ”ett svagt samband i grönstrukturen som bör beaktas i planeringen”. Strategin ”Planera, förvalta och utveckla den gröna och blå strukturen” innehåller ett antal åtgärder, men definierar inte exakt hur detta ska göras, eller med vilka kommunen ska samarbeta. Alla vattenförekomster i Nacka kommun redovisas.

Föreningen Sicklaslussen

Järlasjön och Sicklasjön är en gammal kulturmiljö som blivit hårt belastad av buller och övergödning. Sjöarna är omgärdad av stora trafikleder i tre väderstreck - Ältavägen, Järlaleden och Saltsjöbadsvägen. Kväve från biltrafik och fosfor från gamla anläggningar har resulterat i

syrebrist och obalans i marin flora och fauna. Ökande dagvattenutsläpp har spätt på miljöproblemen.

Den föreslagna skärmbassängen för dagvattenhantering i Kyrkviken, Järlasjön är otidsenlig. En sådan anläggning strider såväl mot strandskyddet som policyn att dagvattnet skall renas inom det avvattnade området – d.v.s. medels en landbaserad reningsanläggning. Föreslagen skärmbassäng löser heller inte problemet med den ökande miljöpåverkan som Nacka stads utökade hårdtytor innebär. Sedimentering av dagvatten är otidsenlig då den endast tar hand om tunga partiklar.

Avseende påverkan från biltrafik stödjer Föreningen annars fullt ut alla initiativ som ”trycker ut” trafiken till yttre ringleder utanför nya Nacka Stad – såsom Värmdöleden, Saltsjöbadsleden, Tyresövägen, Södra länken. Ett fullbordande av denna yttre ringled med naturliga påfarter vore därvidlag starkt önskvärt.

Kommentar: En viktig del i översiktsplanen är att visa hur Nacka avser att följa gällande miljö kvalitetsnormer och i detta sammanhang är dagvattenhanteringen av största vikt. Översiktsplanen behandlar dock inte de detaljerade lösningarna, som exempelvis den föreslagna skärmbassängen i Järlasjön. Sådana anläggningar beslutas separat i samband med den fortsatta planprocessen.

Nacka brukshundsklubb

Den mark som Nacka Brukshundsklubb (NBK) arrenderar av Nacka kommun ingår i den nu pågående revideringen av översiktsplanen. NBK är en ideell förening som sedan 1978 bedrivit utbildning av hundägare i Nackaområdet. Vi har i dagsläget 600 medlemmar, vilket gör oss till Storstockholms näst största brukshundsklubb, och den största vuxenklubben i Nacka. Klubben är mycket aktiv och bedriver kursverksamhet, tävlingar och öppna träningar året om. Klubbens läge gör att många mindre aktiva hundägare passerar förbi. NBK är också aktivt i sociala engagemang som t.ex. ”Hund för alla” och ”Fisksätraprojektet”. NBK samarbetar med och delar den av kommunen arrenderade marken med Nacka Hundungdom. NBK vill genom detta yttrande poängtera vikten av att föreningen får fortsätta att bedriva sin verksamhet i samma eller ökad omfattning på den plats vi gör idag.

Kommentar:

Markarenden styrs inte av översiktsplanen. Det område Nacka brukshundsklubb arrenderar är dock inte föremål för några exploateringsplaner.

Nacka hembygdsförening

Vi efterlyser större tillvaratagande av grönområden i exploateringsområden, bl. a. tillåts utbyggnad av stora förskolor i högutnyttjade grannskapsparker och stora ingrepp i t.ex. Ryssbergen som bör bli orört naturreservat. Vi är oroade för våra sjöar, som när man vill tillåta reningsbassäng i Järlasjön. Samband mellan naturområden försvinner, t.ex. mellan Nyckelviken och Ryssbergen.

Synpunkter på delområden:

Bt1 Nv. Sicklaön. Det viktiga grönområdet Trolldalen måste till största delen bevaras. I Henriksdal behövs plats för en stor fotbollsplan när området ska expandera.

Bt3 Sickla. Kyrkviksparken kan inte få tillkommande bebyggelse i västra eller östra delen, den behöver det utrymme den har i dag. Järlasjöns viktigaste strandområde får inte förvanskas med en dagvattenreningsbassäng. Järlaledens användning bör skalas ner, helst utgå helt öster om Planiavägen.

Bt5 Centrala Nacka. Grönsambandet mellan Nyckelviken och Ryssbergen bryts. Den fina plana delen av Ryssbergen förstörs, kvar blir bara de branta ravinerna. Stora förskolor tillåts inkräkta på viktiga, mycket utnyttjade grannskapsparker, som i Järlahöjden och i Lillängen.

Bg3 Storängen/Lillängen. Det finns ett annat, inte lika utnyttjat grönområde, i vilket tidigare låg ett åkeri med byggnader i norra Lillängen/västra Storängen. Där vore en bättre plats för förskolan, lika väl belägen för de boende i Nya gatan/Elverksplanen.

Bg4. Duvnäs Sågtorp. Duvnäs vikens södra strand bör inte belastas med flerfamiljshus.

Kommentar:

I översiktsplanens bebyggelseområden ingår förutom bebyggd mark av olika slag även grönområden och parker. De generella riktlinjerna för bostadsnära natur/grönområde är tillräcklig nivå, men innehåller givetvis en viss tolkningsmån. De frågor som Nacka hembygdsförening tar upp inom respektive geografiskt område avgörs inte i översiktsplanen. I flera fall har avgörandet fattats i antagna detaljplaneprogram och i andra fall kommer de att prövas i kommande detaljplaner.

Nacka Miljövårdsråd

Förslaget till översiktsplanen innehåller ett flertal förslag, som inte fanns med i gällande översiktsplan. Ytterligare naturmark tas i anspråk. Motorvägssatsningarna fanns med tidigare men återkommer i delvis ny skepnad. Nacka miljövårdsråd motsätter sig de flesta av dessa förslag i sin helhet.

Nacka miljövårdsråd motsätter sig bestämt att delar av Ryssbergen som enligt gällande detaljplan ska vara naturmark planeras för bebyggelse. Vi motsätter oss även att andra naturområden i översiktsplanen ändras till bebyggelse, såsom naturområden i anslutning till beslutade Skarpnäs naturreservat. Vi anser att mer natur måste sparas när man bebygger områden, t ex att största delen av Trolldalen bevaras som natur.

Nacka Miljövårdsråd vill avge följande synpunkter på samrådsförslaget:

- En mer tydlig och öppen planering behövs. Diskussion om alternativ saknas. Strukturplanen och andra styrande dokument har inte invånarna fått yttra sig över i ett samråd enligt Plan- och bygglagen.
- De ändringar som görs saknar ofta motivering trots att de strider mot gällande kommunala, regionala och nationella mål. Konsekvenser för klimatet beskrivs missvisande. Det gäller bl. a. Östlig förbindelse, som inte bör byggas. En omfattande och mångsidig kollektivtrafiksatsning behövs däremot.
- Kunskaper som finns om gröna samband och ekosystemtjänster utnyttjas inte.
- Skogsområden försvinner, berg sprängs bort och kulturmiljöer rivs vilket gör att Nackaidentiteten påverkas negativt. En kontinuerlig uppföljning saknas.

- Nya kompletterande mål för stadsbyggandet behöver formuleras och indikatorer för uppföljning av dessa formuleras.
- Föreslagen exploatering av regionkärnans enda urskog, Ryssbergen, bör ej ske. Den göms undan i texten. Hela området utreds som blivande naturreservat utifrån höga natur- och rekreativa värden.
- Den gröna strukturen bör beaktas bättre både utifrån samband för flora och fauna samt som socialt integrerande element. Gröna dalen bör inte exploateras.
- De livsmiljöer som planeras ligger ofta bullerstört, har dålig luftkvalitet och omfattar höga hus vid trånga gårdar och gator.
- Den snabba utbyggnadstakten skapar problem i form av brist på samordning som resulterar i kvalitetsbrister.
- Konsekvensbeskrivningen är överoptimistisk när det gäller klimatutsläpp. En bredare mer realistisk konsekvensbeskrivning som den som finns i den regionala utvecklingsplanen, RUF 2050, behövs.

Kommentar:

I översiktsplanen utgörs cirka hälften av kommunen fortfarande av grönområden och stora delar är skyddade i Nackas 13 naturreservat. Två naturreservat har bildats men överklagats och ytterligare två planeras. Översiktsplanen redovisar även samband i grönstrukturen som bör beaktas. I mål och budget 2014 beslutades kommunens ambition med 20000 nya bostäder och 15000 nya arbetsplatser till 2030. Nacka kommun genom sina utbyggnadsplaner vill ta ansvar för regionens bostadsförsörjning, men göra det på ett hållbart sätt. Utbyggnaden kombineras med en stor satsning på kollektivtrafik genom bland annat utbyggnad av tunnelbana och förlängning av tvärbanan samt satsning på cykelstråk.

Ett stort antal detaljplaneprogram har efter omfattande dialog och samråd antagits under de senaste åren. I programmet för centrala Nacka drogs en gräns mellan bebyggelse och naturreservat i Ryssbergen. Efter ytterligare naturinventeringar har denna gräns justerats något. Frågor som livsmiljöer buller och luftkvalitet studeras noggrant i de detaljplaner som tas fram. Naturinventering utförs i de planer som berör orörd natur.

Gröna dalen har betecknats som utredningsområde då det finns många åsikter om hur området ska användas i framtiden.

Naturskyddsföreningen i Nacka och Saltsjöbadens Naturskyddsförening

Den vision som presenteras och de övergripande målen kan vi i stort instämma i även om vi menar att det vore bättre med en mer återhållsam byggtakt och att alltför många värdefulla naturområden kommer att exploateras. Den stora och snabba tillväxten är svårförenlig med flera av de miljömål som Nacka kommun har antagit.

- Föreningarna kritiserar att flera av de största förändringarna jämfört med gällande översiktsplan inte tydligt redovisas i materialet. Det borde ha framgått tydligt i sammanfattningen och på kartan att t.ex. delar av Ryssbergen föreslås bebyggas och att naturområdet norr om Värmdöleden fram till gränsen för Nyckelvikens naturreservat nu betecknas som medeltät stadsbebyggelse. Dessa förändringar är svåra för att inte säga omöjliga att upptäcka om man inte mycket noggrant studerar gällande plankarta och jämför med förslaget.
- Vi delar den övergripande inriktningen med förtätning närmast Stockholm och utveckling av lokala centra.

- Utbyggnadstakten är alldeles för hög, viktiga naturområden hotas av exploatering.
- Viktiga begrepp som ekosystemtjänster och resiliens behöver föras in i Nackas stadsplanering. Nacka måste planeras utifrån social-ekologiska principer.
- Lägg ned planerna för Östlig förbindelse.
- Utred en Nacka-Värmdögren av Saltsjöbanan och spårtrafik/linbana mellan NV Sicklaön och Nacka centrum. Inför ett spårreservat längs med Värmdöleden för att möjliggöra framtida spårtrafik till Värmdö.
- Reservera för dubbelspår från Saltsjö-Järla till Slussen.
- Trafikens barriäreffekter behöver åtgärdas, utred ytterligare överdäckningar av Värmdöleden och andra vägar.
- Större hänsyn måste tas till den regionala grönstrukturen. Flera förslag i översiktsplanen innebär försvagningar av de gröna kilarna och lokala gröna samband.

Kommentar:

Flera av Naturskyddsföreningen synpunkter om utbyggnadstakt, grönstruktur och samrådshandlingarnas tydlighet har redan kommenterats som svar på yttrandena från Boo Miljö- och naturvänner och Nacka Miljövårdsråd. Östlig förbindelse är mycket betydelsefull för näringslivet i Nacka och för nackabornas tillgänglighet till Stockholmsregionens norra delar. En östlig förbindelse med väl utbyggd busstrafik kommer att möjliggöra både smidigare pendling och bättre förutsättningar för varutransporter.

En ny gren av Saltsjöbanan har tidigare diskuterats som ett alternativ till tunnelbana men förkastades. En framtida förlängning av tunnelbanan till Värmdö, skulle antingen kunna ska under mark från Orminge eller ovan mark längs Värmdöleden. För att inte förhindra det sistnämnda innehåller översiktsplanen riktlinjer för bebyggelse längs Värmdöleden. Linbana mellan Henriksdal och Sickla har utretts och förkastats. Andra linbanor har inte bedömts aktuella.

Nätverket Fisksättras framtid

Områdesvisa riktlinjer

BM 7

Ett detaljplaneprogram antogs under 2013. Programmet räknade med en förtätning med 500 – 650 bostäder. I hela Fisksätra skulle drygt 700 bostäder kunna tillkomma till 2030. Cirka 200 arbetsplatser skulle under samma tid kunna tillkomma. Nätverket menar att exploateringen är för hög. Nätverket har vid flera tillfällen pläderat för att en ersättning för Näckens simhall borde lokaliseras i Fisksätra. Stöd för denna uppfattning går också att hämta i förslaget till ÖP. ”Centrumnära anläggningar med möjlighet till synergieffekter och närhet till kollektivtrafik bör prioriteras- Behovet är större i mer tätbebyggda och socioekonomiskt svaga områden” (sid 59). Beträffande område C utgår Nätverket från att planer på bebyggelse invid idrottsplatsen är strukna för gott.

A6

Zonen öster om bilviadukten vid Drevinge är dåligt lämpad för arbetsplatser. Det är en smal markremsa som till stor del består av ett träsk med åtföljande grundläggningsproblem. Dessutom kommer en bebyggelse att tränga sig på byggnader med kulturhistoriskt värde. En eventuell exploatering med arbetsplatser i detta delområde kräver också att man beaktar gång- och cykeltrafikens behov av säkra förhållanden.

A7

Nätverket har svårt att se hur man skulle kunna utnyttja tomten utan att göra stora och fula ingrepp. Området ingår dessutom i ett viktigt grönstråk från Erstavik till Skogsö. Det bör förbli naturmark.

N15

Fisksätra har tillgång till Erstaviksområdet men den enda möjligheten att, under perioden vår till höst, säkert kunna ta sig ut i området är gångvägen förbi macken vid infarten till Fisksätra. Men man kan inte ströva fritt ut i skogen förrän man kommit förbi golfbanan. Från macken handlar det om ett avstånd på ca en kilometer. Nätverket anser att det måste till flera säkra förbindelser från Fisksätra till Erstaviksområdet, framför allt från Gröna dalen förbi Lunds gård.

U1 - Gröna dalen

Nätverket motsätter sig de idéer om exploatering för t ex idrottsändamål, skola eller bostäder som nu dykt upp. Vi har vid ett flertal tillfällen pläderat för att Gröna dalen ska förbli grön och oexploaterad. Stöd för denna uppfattning går att hämta från flera ställen i ÖP. Ytan fungerar som ett mycket viktigt grönt närområde för många människor, såväl i Fisksätra som på Igelbodaplatån. Vidare utgör området en mötesplats för boende i Fisksätra och på Igelbodaplatån, främst genom de odlingsområden som finns. Med en upprustad grön dal med t.ex. ett kafé skulle värdet av Gröna dalen förstärkas. Det bör också noteras att Gröna dalen fungerar som en ekologisk länk mellan Erstaviksområdet och Skogsö. Nätverket har lämnat förslag på hur området kan utformas till en attraktiv kommundelspark. Vidare hemställs att Gröna dalen ska utvecklas till en grön stadsdelspark. En arbetsgrupp mellan Nätverket och kommunens tjänstemän bör bildas som kan ta sig an denna uppgift.

Saltsjöbanan

Nätverket vill stryka under att det är viktigt att de förändringar som innebär utökad turtäthet kommer till stånd snarast. Här måste kommunen aktivt påverka landstinget.

Cykling

Nätverket anser att stråket mellan Sicklaön/Saltsjö Duvnäs och Fisksätra utmed Duvnäsviden behöver förbättras.

Kommentar:

Detaljplaneprogrammet för Fisksätra antogs efter omfattande dialog och samråd. Förtätningen är bland annat ett sätt att behålla och utveckla servicen i området. Översiktsplanens redovisning utgår från programmet, men viss ytterligare komplettering kan vara aktuell kring Fisksätra trafikplats om denna byggs om. Arbetsplatsområdena A6 och A7 har inte ändrats från den gällande översiktsplanen och har tidigare bedömts rimliga. Område A7 är dessutom till viss del redan detaljplanelagt. Gröna dalen (U1) är just ett utredningsområde eftersom många olika tankar och idéer finns för området. I detta utredningsarbete är Nätverket Fisksättras framtid en självklar samrådspart. En utredning av Gröna dalen kan också omfatta passager till Erstaviksområdet. Översiktsplanen anger att cykelförbindelsen från Fisksätra utefter Duvnäsviden ska utvecklas men redovisar inte detaljer.

Saltsjöbadens hembygdsgenörelse, Saltsjöbadens villaägarförening och Nätverket bygg vackert och varsamt i Saltsjöbaden

Detta gemensamma yttrande från tre föreningar innehåller vissa synpunkter som är detaljerade och mer på planprogramnivå än på översiktsplanenivå. Denna redogörelse redovisar och kommenterar i framför allt synpunkter som direkt berör översiktsplanen.

Prognos för framtida bostadsbyggande

Vi ifrågasätter hur prognosbegreppet används i översiktsplanens underlag. Då kommunen har planmonopol är det politiska beslut som bestämmer hur mycket mark som får bebyggas, till vad och hur mycket per ytenhet. Det innebär att de siffror som nämns i översiktsplanens underlag som ”prognos” för framtida bostadsbyggande och befolkningsutvecklingen 2016-2025 således är uttryck för en politisk vilja.

Ohållbara låsningseffekter

Det är positivt att kommunens politiker vill förbättra levnadsvillkor för kommuninvånarna och skapa möjlighet för fler att bo och arbeta i kommunen. Men för att bevara existerande värden och bidra till att nya skapas är det nödvändigt att belysa konsekvenserna av politiska mål och beslut. Det gäller särskilt i fråga om antalet nya bostäder, där översiktsplanens riktlinjer för området Saltsjöbadens centrum-Neglinge, utgör ett mycket bekymmersamt exempel på låsningar utan att konsekvenserna analyseras. I översiktsplanen sägs att ”750-950 bostäder bör kunna byggas till 2030” i detta område.

Medeltät stadsbebyggelse

I översiktsplanen används tre begrepp för att kategorisera olika slag av bebyggelse varav begreppet ”medeltät stadsbebyggelse” är problematiskt. ”Stad” syftar rimligen till att ge positiva associationer till något som är rikt på publika aktiviteter och socialt liv. För det första är det en illusion att tät bebyggelse i sig skapar positiva värden av detta slag. Se på Igelbodaplatån eller det exempel som nämns vid Vår Gård. För det andra är det inte stadsliv som eftersträvas av de som bor i eller söker sig till Saltsjöbaden. Enda anledningen till att tala om stadsbebyggelse, är som vi ser det, att legitimera kraftiga förtätningar.

Området Bm8 Saltsjöbadens centrum-Neglinge

I de studier vi i gruppen Bygg vackert och varsamt i Saltsjöbaden har gjort av centrumområdets potential för ny bebyggelse har vi funnit att det maximalt rymmer 400-450 nya bostäder. Det gäller både vad avser områdets karaktär och relation till omgivningen och att den boendemiljö som skapas har önskvärda kvaliteter. Nuvarande översiktsplan angav på goda grunder just detta antal nya bostäder i området. Det förslag som nu i juni redovisas från kommunen för detta område visar att våra studier och slutsatser är korrekta. Det går inte att skapa acceptabel miljö med krav på 750-950 lägenheter.

Området Bm9 Norra Rösunda

I detta område ligger Vår Gård och Grand Hotel. I förslaget står: ”I området finns två konferensanläggningar som bör få möjlighet att utveckla sin verksamhet.” Vi har ingen invändning mot denna skrivning så länge en utveckling sker inom ramen för de restriktioner som syftar till att värna den värdefulla kulturmiljön.

Inget nämns om de bostäder som ägaren av Grand Hotel vill uppföra inom sin fastighet. Det är en omfattande bebyggelse, delvis lika hög som hotellet, som föreslås och som kommunen i september förra året gav positivt planbesked till. Vi tolkar det som att kommunens inställning är ändrad – att det endast är hotell-/konferensverksamhet som ska bedrivas inom fastigheten. En förändring som vi finner vara synnerligen positiv.

Ul Gröna dalen

Gröna dalen anges som utredningsområde. Det är angeläget att de idéer som finns att utveckla området med inriktning på kulturpark tas tillvara och att utredningsarbetet sker tillsammans med föreningslivet i Fisksätra-Saltsjöbaden.

Trafiksituationen

Det saknas en trafikutredning som visar hur dagens problem, bland annat genomfartstrafiken på Byvägen, och behovet av framtida åtgärder för att möta ökad biltrafik från ny bebyggelse skall hanteras.

Sammanfattning

Vår starkaste invändning mot det reviderade förslaget till översiktsplan gäller det förväntade antalet bostäder i Saltsjöbadens centrumområde. Vi hävdar bestämt att maxantalet för detta område skall sättas till 450 för att få möjlighet att bevara områdets karaktär och skapa bra miljöer.

Vi har pekat på några problematiska begrepp i förslaget som riskerar att förvirra diskussionen i dessa viktiga frågor. Vi vill avsluta med att betona att vi är för en fortsatt utveckling av vårt lokalsamhälle. Vi erbjuder oss att medverka i en fortsatt dialog med kommunen om var och hur ny bebyggelse kan komma till stånd i Fisksätra-Saltsjöbaden.

Kommentar:

Det är sant att prognosbegreppet är komplicerat, men även till exempel prognoser om framtida klimatförändringar är ju beroende av politiska beslut. Det finns trovärdiga prognoser som visar på en stor ökning av befolkningen i Stockholms län. Nacka kommun är beredd att ta sitt ansvar för regionens bostadsförsörjning och det är i detta sammanhang inte orimligt kommunens bostadsbyggnadsprogram är en del av underlaget i en befolkningsprognos, även om detta är något vi har möjlighet att själva styra över.

Översiktsplanens indelning i olika tre olika bebyggelsetyper är medvetet grov, då översiktsplanen inte vill detaljreglera. Medeltät stadsbebyggelse beskrivs som ” huvudsakligen bebyggelse mellan 2 och 6 våningar, men högre hus kan var lämpliga i vissa lägen, särskilt i lokala centra. Begreppet medeltät stadsbebyggelse beskriver den huvudsakliga inriktningen för nybebyggelse. Inom områden för medeltät stadsbebyggelse förekommer betydande inslag av småhusbebyggelse som bör bevaras”. Översiktsplanen områdesindelning har inte ändrats i denna revidering.

Arbetet med detaljplaneprogrammet för Saltsjöbadens centrum drivs inte vidare och riktlinjerna för område Bm8 har i översiktsplanen ändrats till ” förtätning är lämplig i första hand kring Saltsjöbadens centrum där 400–450 bostäder bör kunna byggas till 2030. Viss komplettering av bostäder kan även förekomma i andra delar av området.”. Tolkning av begreppet ”utveckla verksamheten” i område Bm9 kommer att prövas i eventuell detaljplan.

Saltsjöbaden IF Gymnastikförening

Föreningen har ca 400 aktiva barn och ungdomar som tränas av ca 90 ungdomar och föräldrar. Gymnastikföreningen Saltsjöbadens IF Gymnastik är en del av Saltsjöbadens IF. Föreningen grundades 1906 och har därmed funnits i över 100 år och har en hög medlemstillväxt. Många av de aktiva har nu kommit upp på högre nivåer vilket gör att de inte längre enbart kan träna i Tippens sporthall. Föreningen framför därför önskemål om gymnastikanpassning av nya hallar i Saltsjöbaden, ombyggnaden av Sicklahallen, och en ny multisportanläggning i Fisksåtra. Det är viktigt att Saltsjöbadens IF som växer och som sysselsätter många barn, främst flickor, får möjlighet att träna gymnastik i närområdet.

Kommentar:

Sporthallarnas innehåll och inre utformning är inget som behandlas i översiktsplanen, men Saltsjöbadens IF Gymnastik är givetvis en samrådspart i planeringen av nya sportanläggningar.

SPF Seniorerna Saltsjöbaden

Som äldre i samhället vill vi ge en allmän bild angående transporter. Vi är i mindre del än övrig befolkning beroende av arbetsplatspendling utan mer i form av att kunna förflytta oss tillsammans med barnbarn samt egna sociala sammanhang. Vi är inte hjälpta av snabbcykelbanor utan möjligen cykel i långsammare takt samt promenad till och från kollektiva fortskaffningsmedel, men också bil. Det måste finnas parkeringsplatser för gäster i bostadsområden, allmänna lokaler etc. samt att gång- och cykelvägar behöver vara anpassade för andra än snabbpendlarna. Utan dessa åtgärder finns risk för en ökad isolering bland äldre och att det blir svårare för yngre att få hjälp med vardagspusslet.

Vi är oroade av att det bara finns en smal väg in i Saltsjöbaden. Om det händer något så är de boende inlåsta. Det bör finnas en ”nödväg”, exempelvis förlängs Vinterbrinksvägen och den cykelväg som finns utmed Saltsjöbanan till Fisksåtra breddas.

För övrigt så förespråkar SPF ett varsamt utbyggt centrum i Saltsjöbaden där det framförallt ska finnas ett inomhuscentrum med samlingslokal och seniorboende (trygghetsboende). Samhället behöver fler bostäder, också i Saltsjöbaden men bebyggelsen bör ha ett begränsat våningsantal och bibehålla intrycket av ett sjönära samhälle. SPF är inte bundna av att bensinstationen skall vara kvar och ser positivt på att Gröna dalen är lagt som utredningsområde.

Kommentar:

Översiktsplanen styr inte över de utformningsfrågor som tas upp vad gäller cykelbanor, parkering mm, men det är viktigt att de beaktas i detaljplanearbetet. Översiktsplanearbetet har inte funnit behov av ytterligare en tillfart till Saltsjöbaden. Om det av säkerhetsskäl finns behov av någon form av ”nödväg” kan detta eventuellt utredas separat. När det gäller Saltsjöbadens centrum, se kommentar till Saltsjöbadens hembygdsförening. Översiktsplanen behandlar inte typ av boenden i olika områden.

Svenska turistföreningen – lokalavdelning Stockholm

Att förtäta redan exploaterade markområden framför att ta nya grönområden i anspråk ställer sig Svenska turistföreningen positiv till. Det är ett sätt att spara Nackas natur-, rekreations- och friluftsområden samtidigt som bostäder kommer till. Översiktsplanen anger dock för stora

områden som tät/medeltät samt gles samlad bebyggelse. Flera uppenbara natur- och rekreationsområden redovisas inte korrekt på plankartan som gröna områden. STF önskar därför att följande områden får fortsatt finnas kvar som grönområden:

Ryssberget och Svindersvikens södra strand, Trolldalen och Henriksdalsbergets branter, skog och branter bakom Hotell J för ett kontinuerligt grönt öst-västligt stråk, Nyckelvikens naturreservat får gränsen justerad ner till motorvägen, Järlasjöns strandområden runt Lillängen, grönområden längs Utskogsvägen, området runt Sarvträsk, grönområdet väster om Rensättraviken/Sågsjön, grönområdena runt Hasseludden, strandskogen mot Saltsjön vid Grävlingsberg-Fågelsången och kulturreservatet vid Stäket.

STF anser vidare att översiktsplanen bör visa de vandringsleder som korsar Nacka; Boo-leden, Sörmlandsleden, Blå- och Gröna leden. Östlig förbindelse menar föreningen inte behövs, då den bidrar till ökad trafik och samt att tunnelbana, båtförbindelser och vägavgifter ändå minskar biltrafiken.

Kommentar:

Översiktsplanens indelning är medvetet grov, då översiktsplanen inte vill detaljreglera. De delar av kommunen som är markerade som ”Natur och större rekreationsområden” (N) är större sammanhängande områden som inte avses att exploateras samt alla befintliga och föreslagna naturreservat. Översiktsplanen bebyggelseområden innehåller också en del natur och park värd att bevara. För att i detalj peka ut dessa krävs dock naturinventeringar som är möjliga att göra först i program- eller detaljplaneskede. I översiktsplanen finns därför generella riktlinjer för bostadsnära natur/grönområde som ska var vägledande i den fortsatta planeringen.

Ellevio

Ellevio AB är ett elnätföretag med ett monopol. Företaget bildades 2015 genom att överta elnätverksamheten från Fortum i Sverige. Företaget vill framhålla vikten av att en långsiktig förstärkning och utveckling av elnätet sker, när Nacka expanderar. Ellevio planerar en 220 kV förbindelse mellan Skanstull och Nacka i samarbete med Nacka Energi. Ansökan för denna förbindelse lämnas in under hösten 2017, det är alltså viktigt att kabeln beaktas i pågående och framtida projekt inom kommunen.

Kommentar:

Den nya 220 kV- förbindelsen mellan Skanstull och Sicklaön finns redovisad som riksintresse och har även förts in som konkret åtgärd i strategin ”Skapa en tätare och mer blandad stad på västra Sicklaön”.

Fortum värme

Inom planområdet finns befintliga fjärrvärme- och/eller fjärrkyla-ledningar. Enligt Markförlägningsavtalet avseende Sicklaön som ingåtts mellan AB Fortum Värme (samägt med Stockholms Stad och Nacka kommun) skall, vid större åtgärder avseende flyttning av ledningar, särskild överenskommelse träffas om arbetenas omfattning och utförande. Utbyggnadsplanerna i Nacka kommun kommer enligt gällande strukturplan innebära omfattande ledningsflyttar som utgör sådana större åtgärder. Mot denna bakgrund vill företaget nå en separat överenskommelse med kommunen.

Fortum Värme flyttar ledningar under årets varma månader och behöver kännedom om eventuella flyttar av dessa minst ett år i förväg för att kunna utföra arbetet med så få driftstörningar och leveransavbrott som möjligt. Åtgärder i Fortum Värmes distributionsanläggningar utförs av Fortum Värme och bekostas av byggherre enligt gällande avtal.

Kommentar:

Befintlig fjärrvärme redovisas i översiktsplanens underlag som stöd för framtida planering. Kommunen är generellt positiv till att ny bebyggelse ansluts till fjärrvärmenätet, men detta kan inte styras vare sig i översiktsplanen eller i detaljplaner.

Fernlund Real Invest AB

Fernlund Real Invest AB (FRI) äger fastigheten Nacka Sicklaön 78:4 sedan 2008 och har sedan dess upplåtit lokaler för bl. a. fritidsgården Glada Henkan och konstnärateljéer. Under senare år har det skett en allmän försvagning av service och funktioner på berget. Antalet butiker och servicefunktioner har minskat kontinuerligt. Henriksdal är i översiktsplanen angivet att bli tät stadsbebyggelse. I områdena utanför den täta stadsbebyggelsen ska finnas lokala centrum och lokal service/mötesplatser som ska erbjuda det som saknas jämfört med områden med stadsbebyggelse. Henriksdalsberget kommer att sakna stora delar av dessa resurser i nuvarande planer. I översiktsplanen anges vikten av att utnyttja och knyta an till de nya T-banestationerna. Planen saknar dock en koppling mellan Henriksdal och T-banan i Sickla.

Fernlund Real Invest vill ge följande kompletterande förslag till översiktsplanen:

- Byggnationen ska förtätas på Henriksdalsberget och inne i ringen. *(FRI har i sitt yttrande bifogat ett flertal skisser och visualiseringar kopplat till detta).*
- Henriksdal ska tydligt kopplas till Sickla T-bana med minst en GC-bro via Alphyddan.
- Definition av Henriksdalsberget som ett lokalt centrum eftersom både topologin och geografin försvårar byggandet av tät stad. Första praktiska steget är att utnyttja förtätning av Henriksdalsgården för både bostäder och gemensamma serviceresurser för de kringboende. FRI låtit ta fram ett antal idéskisser och tekniska utredningar hur byggnation på gården skulle kunna genomföras och te sig. Förslaget innebär att all biltrafik och parkering sker under jord vilket betyder att gården blir bilfri.

Kommentar:

Översiktsplanen styr i och för sig inte bebyggelsens utformning i, men de förslag Fernlund Real Invest lämnat in torde knappast ha möjligheter att realiseras. En gång- och cykelbro mellan Henriksdal och Sickla kommer att utredas.

HSB Stockholm Distrikt Nacka-Värmdö

Nacka-Värmdö distriktet har inga synpunkter på att kommunen planerar för en tätare eller blandad stad på Västra Sicklaön, inte heller att lokala centrum utvecklas. Däremot tycker HSB att det inte bör byggas ytterligare bostäder eller arbetsplatser på Värmdön innan den nya bron över Skurusundet står klar.

Kommentar:

Det är oklart om HSB menar kommundelen Boo med "Värmdön". Nackas översiktsplan har ju ingen påverkan på bebyggelse i Värmdö kommun. Om det är Boo som åsyftas så pågår byggande i Tollare enligt gällande planer. Denna bebyggelse blir succesivt klar, men översiktsplanens planerade tillskott i Orminge och Björknäs lär inte bli klara för inflyttning innan Skurubron är klar.

Politiska partier

Socialdemokraterna i Saltsjöbaden

Socialdemokraterna i Saltsjöbaden ser översiktsplanen som det viktigaste styrdokumentet för kommunens utveckling och kommundelen. Översiktsplanen bör få status som det instrument som styr utformandet av lokalsamhället och byggandet. Socialdemokraterna önskar att detaljplanerna tar sin utgångspunkt i översiktsplanen och inte tvärtom. Då blir det möjligt för enskilda personer, föreningar, företagare och andra organisationer att lättare känna till spelreglerna.

Den utveckling i Saltsjöbaden som behövs i fråga om bostäder och arbetsplatser ska ske på ett sådant sätt att kommundelens karaktär av trädgårdsstad bevaras, dels i form av villasamhälle mer relativt stora tomter, dels flerbostadshus omgivna av gårdar samt väl tilltagen parkmark. Saltsjöbadens centrum har en central plats i översiktsplanen och Socialdemokraterna ställer sig oreserverat positiva till att centrumanläggningen förnyas och förbättras, men vill också att det även framöver är en plats där kommersiell, social och kulturell verksamhet kan samsas under samma tak. Bensinstationen är både betydelsefull och en stor del av centrumanläggningens attraktionskraft.

Områdesvisa synpunkter avseende Saltsjöbaden

Kartan som finns med i förslaget till reviderad översiktsplan är oprecis och svårorienterad. Saltsjöbanan och större vägar borde ha angivits.

Bm8 Saltsjöbadens centrum och Neglinge

Det är bra att även i den reviderade översiktsplanen ange medeltät bebyggelse vid Saltsjöbadens centrum. Men då måste kommunen hålla sig till det i detaljplanearbetet, och inte planera för bostadsbebyggelse som om området vore klassificerat som stadsbebyggelse. Socialdemokraterna i Saltsjöbaden avstyrker bestämt förslaget med 750 till 950 nya bostäder och 500 fler arbetsplatser. Området ska byggas ut och förtätas utan att karaktären av medeltät bebyggelse förändras, och då finns det inte plats för en sådan stor nybyggnation på en sådan begränsad yta. Det som står i existerande översiktsplan, med 400-450 bostäder i och runt Saltsjöbadens centrum och Neglinge station, är rimligt.

U1 Gröna dalen

I sin helhet bör Gröna dalen behållas för natur- och rekreationsändamål. Det ligger i linje med ambitionen att utveckla de ”gröna strukturerna” i den reviderade översiktsplanen.

Verksamheten med kolonilotter får gärna utvidgas. En god utgångspunkt för framtida planering är det förslag till ”stadsdelspark” som tagits fram av arkitekterna Måns Tham och Johan Berg.

Bm 9 Norra Rösunda

De förslag som hittills visats för nybyggnation kring Grand Hotel har varit alldeles för omfattande och okända. Områdets karaktär med havsmiljö och en kulturhistorisk byggnad bör förstärkas, inte urholkas.

Bm 10 Norra Solsidan

Varsam nybyggnation och en mindre förtätning är viktigt. I förslaget betonas behovet av infartsparkering vid Solsidans station. Socialdemokraterna i Saltsjöbaden tillstyrker detta då antalet boende på Älgö ökar succesivt, vilket sannolikt ökar behovet av infartsparkering vid förbättrad kollektivtrafik.

Bg 17 Tattby

Att avlasta Byvägen är angeläget, men att förlänga Solsidevägen är inte ett bra alternativ. Boende drabbas av omfattande trafik och en grönyta som används som fotbollsplan försvinner. Kommunen bör därför utreda andra alternativ för vägsträckning mot Solsidan.

Kommentar:

En översiktsplanens ska vara vägledande för kommande detaljplanering, men ibland kan frågor dyka upp som inte kunde förutses i översiktsplaneringen. Detta innebär att ett ständigt samspel mellan översiktlig planering och detaljplanering är nödvändig. Översiktsplanens karta har gjorts tydligare genom att kommunens vägar lagts till.

Riktlinjerna för område Bm8 har ändrats till ”förtätning är lämplig i första hand kring Saltsjöbadens centrum där 400–450 bostäder bör kunna byggas till 2030. Viss komplettering av bostäder kan även förekomma i andra delar av området.” Om Byvägen ska avlastas är en förlängning av Solsidevägen en möjlig lösning som inte bör förhindras. Däremot innehåller inte översiktsplanen något konkret förslag i denna fråga.

Socialdemokraterna på Västra Sicklaön

I behovet av en tätare och mer blandad stad på Västra Sicklaön instämmer avdelningen i översiktsplanens inriktning. Det blir svårt för de boende på Västra Sicklaön att dra nytta av tunnelbanan, tvärbanan eller Saltsjöbanan då de ligger en bra bit bort från invånarna. En överdäckning av Värmdöleden innebär att de lättare kan ta sig till rälsbunden kommunikation. Utbyggnad av kollektivtrafik behövs – både bussar och båtar – och måste göras samtidigt som bostäderna byggs. Planera för bilpooler och självkörande bilar som ett sätt att minska privatbilismen.

En angelägen fråga är den om sporthallar och bollplaner i området. Dessa glöms inte sällan bort för att saken anses som mindre viktig. När det gäller natur- och grönområden menar vi att några av följande områden också fortsättningsvis måste bevaras. Trolldalen, Engelska parken,

Bageriberget, Finnberget mot Finnboda, skogen Fredriksberg på östra Kvarnholmen.

Den största belastningen på miljön i vårt närområde uppfattar S-avdelningen trafiken vara. Det problemet kommer att öka med flera bostäder på Västra Sicklaön. Kvarnholmsvägen riskerar att mer få karaktär av genomfartsled än stadsgata. Ta ett helhetsgrepp kring trafiken, inklusive kollektivtrafik, i samverkan med staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting. Genomför en utbyggnad av Danvikstullsbrons kapacitet, bygg ut buss- och båttrafiken, analysera av behovet av Österleden samtidigt som bostäderna byggs.

Bygg längs Svindersviken! Flytta de ca 500 lägenheter som är tänkta i Trolldalen till slänten mellan Henriksdalsberget och Svindersviken liksom till slänten mellan Trolldalen och Svindersviken. Höjdskillnaderna är stora, varför högre hus kan vara möjliga. Husen skulle dessutom få söderläge. Strandskyddet bör i detta fall tillämpas flexibelt för att möjliggöra bostäder.

Kommentar:

Behovet av bra buss- och båtförbindelser i de delar av västra Sicklaön som inte får tunnelbana förtydligas i översiktsplanen. En gång och cykelbro mellan Henriksdal och Sickla kommer att utredas. Det pågår en ständig samverkan kring trafikfrågor med staten, landstinget och Stockholms stad, men det är värt att påpeka att Stockholms stad är mycket negativa till ökad trafik över Danvikstullsbron.

De frågor som tas upp rörande grönområden och sportanläggningar berör i sig inte översiktsplanen men behandlas i revideringen av detaljplaneprogrammet för Henriksdal. När det gäller bebyggelse längs Svindersviken, så kan inte kommunen avgöra hur flexibelt strandskyddet ska tolkas. Särskilda skäl för upphävande av strandskyddet finns angivet i lagtexten och med dagens skrivning verkar möjligheten till ett upphävande minimalt.

Privatpersoner och boendeföreningar

I detta avsnitt redovisas ett stort antal yttranden som i huvudsak behandlar specifika geografiska områden. Många av dessa yttranden för fram samma eller liknande synpunkter. De har därför sammanfattats gemensamt. Vissa specifika yttranden redovisas däremot separat.

Synpunkter gällande Henriksdal, Finnboda och Kvarnholmen

Yttranden från privatpersoner och boendeföreningar

Under samrådet har 85 yttranden som berör detta område inkommit. Förutom de 78 yttranden som kommer från privatpersoner, har Brf Finnboda Allé, Brf Finnboda Dunge, Brf Finnboda Hage, Brf Finnboda Hamnplan, Henriksborgs samfällighetsförening, Brf Saltsjö Vy och Brf Utsikten lämnat yttranden. 51 yttranden har en gemensam standardskrivelse som grund. Många av synpunkterna är ganska detaljerade och mer på planprogramnivå än på översiktsplanenivå. Denna redogörelse redovisar och kommenterar endast synpunkter som direkt berör översiktsplanen.

Samtliga yttranden tar med lite olika formuleringar upp följande synpunkter:

- Västra Sicklaön redovisas som medeltät stadsbebyggelse istället för tät stadsbebyggelse. *(Det är lite oklart om yttrandena menar hela västra Sicklaön eller det som i översiktsplanen betecknas Bt1, Nordvästra Sicklaön. Detaljsynpunkterna i yttrandena berör det sistnämnda området).*
- Värdefulla naturområden och uppskattade rekreationsytor listas och undantas från framtida exploatering. Enda stället i översiktsplanen som nämner natur på halvön mellan Henriksdal och Kvarnholmen är på sidan 68. ”Naturvärden klass 3 finns i form av ädellövskog på Kvarnholmen och barrskogar i områdets västra delar. Det finns även bostadsnära grönytor och annan natur med rekreativa värden”. Uppenbarligen ignorerar Nacka kommun sina egna naturinventeringar, exempelvis den som gavs i uppdrag 2013 inför planprogrammet för Henriksdal. Stor befolkningsökning kräver enligt flera yttranden större rekreationsytor. En del yttranden kräver även att översiktsplanen innehåller förslag till områdesskydd för specifika områden.

I många yttranden förekommer nedanstående eller liknande synpunkter:

När de stora planprogrammen för Kvarnholmen, Henriksdal och Finnboda samt de mindre planförslagen är förverkligade betyder det följande:

- befolkningen på halvön mellan Henriksdal och Kvarnholmen att öka från c:a 6 800 invånare till närmare 25 000 plus c:a 2 000 arbetsplatser. Halvön är därmed i storleksordningen som Härnösands, Höganäs eller Söderhamns kommun.
- befolkningstätheten på halvön mellan Henriksdal och Kvarnholmen (c:a 1,2 kvkm) att öka till 20 800 invånare per kvadratkilometer. Jämför här Kungsholmen med c:a 6 400 invånare/kvkm eller Södermalm med c:a 2 219 invånare/kvkm.

Den extrema befolkningstillväxten medför att trafiken på Kvarnholmsvägen ökar från dagens c:a 9 500 fordon/dygn till c:a 27 000 fordon/dygn. Eftersom Kvarnholmsvägen korsar befintliga och framtida bostadsområden så kommer livskvalitet och hälsa att belastas av buller, avgaser, luftburna partiklar, framkomlighetsproblem, osäkra skolvägar och barriärbildning i stadslandskapet.

Försörjningen med allmänna kommunikationer som buss och SjöVägen räcker inte till, trots utökning av turtätheten. I texten om kollektivtrafik på sid. 45 påpekas vikten av att bevara direktbussarna från Orminge. Vidare nämns att busstrafiken är viktig för Älta och Boo, där mycket ska byggas. Detta är alltså tre områden som inte får T-bana. Nordvästra Sicklaön är ett fjärde, men nämns inte. En gång- och cykelbro mellan Henriksdalsberget och Alphyddan löser en del av problemet (tillgång till t-bana i Sickla) men det räcker inte för hela området. Färjetrafik (typ Sjövägen) har stor potential att med moderna gas- och eldrivna färjor miljövänligt transportera stora volymer personer (och cyklar) till och från Nordvästra Sicklaön. Återstår för kommunens politiker att förmå Stockholms läns landsting att satsa på fler båtlinjer, ökad turtäthet och (viktigt!) nya infartsparkeringar.

Har det utförts konsekvensanalyser för både kommunala färdmedel och biltrafiken? Idag är köerna omfattande vid utfarten till väg 222. Även bussar och båtar har varit fullsatta trots utökad turtäthet med dagens befolkningsunderlag.

Utbyggnaden av skol- och förskoleplatser kommer inte att kunna hålla takten, plus att det blir minimalt med ytor för barnen att röra sig fritt.

Överdäcka Värmdöleden från Henriksdal till Alphyddan. Det skulle möjliggöra bättre hälsa för många boende och besökare. En överdäckning ger fler bostäder som kommer närmare tunnelbanestationen Sickla och naturligt knyter an till Alphyddan och Sickla köpcentrum. Då bevaras både befintliga natur- och rekreationsområden samt att trafiksituationen som uppstår på halvön underlättas.

Förslagen i planprogrammet för Henriksdal stämmer inte med de mål och generella riktlinjer som finns i översiktsplanen (ett antal exempel anges). I yttranden ifrågasätts även efterlevnaden av Fundamenta.

Några yttranden tar upp dessa frågor:

Planen präglas av ett tillväxttänkande som är monumentalt. Någon Plan B för en mer realistisk ekonomisk utveckling i Sverige finns över huvud taget inte i planförslaget. Den andas evig tillväxtoptimism. Riskerna med en överexploatering med framlagda förslag är uppenbar och diskuteras inte ens i framlagda planer. Det finns ett förhållningssätt där områden som västra Sicklaön inte anses ha samma behov av omväxling och gröna utrymmen som andra. Det är att behandla invånarna ojämnt, nedlåtande och rent diskriminerande.

Boende i dessa områden har en sak gemensamt: vi har alla flyttat hit för att vi älskar lugnet, grönområdena och ett lagom avstånd till stadens puls. Ingen här vill bo i stan.

Henriksdalskorset behöver byggas om så att det får högre kapacitet: fler utgående filer, längre köfiler för infart från Danvikstull och från Värmdöleden. Vidare bör planskild korsning övervägas.

Finnbergstunneln används idag på fel sätt, vilket medför stora miljö- och säkerhetsmässiga störningar för boende i anslutning till de båda södra tunnelmyningarna (vid Brf Finnboda Hage). Tunneln bör klassas om till lokalgata och enbart gälla in- och utfart till Finnboda Kajväg. All trafik till och från Kvarnholmen ska ledas via huvudgatan Kvarnholmsvägen.

Översiktsplanen behöver gå ett steg längre gällande hållbarhet. Vi ska bygga en modern stad som framtidens människor vill bo, leva och arbeta i. En modern stad är inte längre höga hus och betong. En modern stad bör byggas med hänsyn till den forskning som finns om vad vi människor mår bra av. Tänk före när vi nu ska bygga så mycket. Lyft vikten av konsekvensanalys i översiktsplanen så kanske vi slipper dyra åtgärder i framtiden.

Vi kräver tydligare skrivningar/riktlinjer om mycket höga byggnader i översiktsplanen. Höga byggnader på fel ställen förstärker barriärerna mellan områden. Begränsa maxhöjden till tio våningar för de högsta husen och uteslut direkta skrapor. Nya höga kontorsbyggnader i Henriksdal skulle t ex förstärka dagens barriärer. Där behövs i stället något som förenar, som ett lokalt centrum eller en park.

Det behövs linbanor, liknande skidliften Olympiagondolen i Åre med flera stationer mellan berörda områden; Henriksdal, Henriksdalsberget, Saltsjöqvarn och kommande t-banestationen i antingen Sickla, Hammarby Sjästad eller Sophia. En station i Finnboda vore också bra. En andra linbanelinje mellan Kvarnholmen och Nacka Centrum. Linbanelinjerna behöver inte sitta ihop

Kommentar:

Att ”Skapa en tätare och mer blandad stad på västra Sicklaön” är en av översiktsplanens grundläggande strategier. Detta stämmer också väl med regionplanen för Stockholms län, som anger området som en del av den centrala regionkärnan. Det är därför naturligt att hela området från Danvikstull till Saltsjöbadsleden är betecknat som ”tät stadsbebyggelse”. Detta innebär inte heller någon ändring från gällande översiktsplan. Området Bt1, Nordvästra Sicklaön ligger mycket centralt även om inte tunnelbanesträckningen kommer att passera detta område. Det är dock riktigt att framtida buss- och båtförbindelser blir av stor betydelse, vilket förtydligas i översiktsplanen. En ny gång- och cykelbro mellan Henriksdal och Sickla kommer att utredas.

Översiktsplanen har en ganska grov indelning i bebyggelseområden och natur. Det innebär att det i alla bebyggelseområden kommer att finnas natur och parker av varierande storlek. Det är emellertid inte möjligt att definiera dessa i översiktsplanen, dels för att en översiktsplan inte bör vara alltför detaljerad, dels för att det skulle kräva betydligt mer inventeringar än vad som är möjligt i ett översiktsplanarbete. De synpunkter som här förs fram rörande natur och grönområden kommer istället att beaktas i den pågående omarbetningen av detaljplaneprogrammet för Henriksdal. Detsamma gäller bebyggelsehöjder. Översiktsplanen anger endast grova ramar, som avgörs i program och enskilda projekt.

De jämförelsetal för befolkningstäthet som anges i vissa yttranden har uppenbara felaktigheter. Det är riktigt att halvön mellan Henriksdal och Kvarnholmen idag har cirka 6 800 invånare och att halvön är ca 1,2 km². Enligt översiktsplanen förväntas cirka 4 500 bostäder byggas i området till 2030. I de senast byggda områdena har det blivit 2,1 - 2,3 boende/lägenhet, vilket innebär cirka 10 000 nya boende. Även högt räknat borde det inte bli fler än 18 000 invånare 2030, vilket motsvarar 15 000 inv./km². Södermalm hade 2014 drygt 126 000 invånare på en yta av 5,71 km². Detta innebär cirka 22 000 inv./km². Uppgiften i yttrandena är förmodligen ett decimalfel.

Översiktsplanen anger att Henriksdals trafikplats bör byggas om, i vilken omfattning avgörs inte i översiktsplanen. När det gäller framtida trafikmängder, så är det svårt att göra pålitliga trafikprognoser eftersom resvanorna blir annorlunda i en tät stadsmiljö, men det är riktigt att kommunen hela tiden måste uppdatera olika konsekvenser av utbyggnaden. Behovet av skol- och förskoleplatser är noga analyserat och planering av dessa pågår parallellt med bostadsprojekten. Översiktsplanen hindrar inte ytterligare överdäckning av Värmdöleden, men alla överdäckningar är kostsamma och medför ofta mycket hög exploatering. En linbana mellan Henriksdal och Sickla har utträtts och förkastats. Några andra linbanor är inte aktuella.

Synpunkter gällande Saltsjöbadens centrum, Neglinge och Gröna dalen

Yttranden från privatpersoner

Under samrådet har 39 yttranden från privatpersoner inkommit. I vissa fall är synpunkterna ganska detaljerade och mer på planprogramnivå än på översiktsplanenivå. I denna redogörelse redovisas och kommenteras endast synpunkter som berör översiktsplanen. Samtliga yttranden tar med lite olika formuleringar upp följande synpunkter:

- I förslaget till översiktsplan anger kommunen att 750-950 nya bostäder kan byggas i området. Denna exploatering är alldeles för hög.
- Att föra in den här mängden bostäder i översiktsplanen, för att sedan i det pågående programarbetet för området, kunna hänvisa till att det står så i översiktsplanen – det är inget annat än att bedra medborgarna.
- Nuvarande översiktsplan anger 450 nya bostäder och att dubblera detta kräver noggranna studier och överväganden. Det arbetet har inte gjorts och redovisats för kommuninnevånarna.

Några yttranden är mer utförliga. Nedanstående synpunkter förkommer i ett eller ett par yttranden:

- Kommunen måste titta på exploaterings konsekvenser för biltrafik, kollektivtrafik, förskolor, äldreboenden, sjukvård, grönområden samt möjlighet att utöva idrott.
- Det är positivt att något görs med Tippen, men inte en exploatering i denna omfattning.
- Förtätningen kring Saltsjöbadens centrum ligger inte i linje med kommunens miljöprogram som antogs i fullmäktige i mars 2016. Den miljö- och hälsokonsekvensbeskrivning som ligger till grund för förslag till översiktsplan är klart bristfällig som underlag till beslut när det gäller området runt Saltsjöbadens centrum.
- Varför byggdes inte dubbelspår på Saltsjöbanan för att möjliggöra 10-minuterstrafik?
- Hur resonerar kommunen när kulturmärkning införs för ett stort antal hus för att bevara stadsbilden, samtidigt som denna stora förändring föreslås.
- Fordonstrafiken mot Älgö ska lösas. En alternativ vägsträckning bör inplaneras via en utbyggnad av Solsidevägen mot Tattby station eller på annat sätt.
- Utredningen av Gröna dalen bör avvakta tills översiktsplanen är antagen.
- Den del av verksamhetsområdet A7 som ligger nordost om järnvägen ingår i naturreservatet. Varför ingår inte hela området i naturreservatet, när biotopen är densamma?
- Områdena Bm8 och Bm9 är i helhet betecknade som medeltät stadsbebyggelse trots att de i vissa delar är utpräglad villaområden.
- Är den kraftiga exploateringen en del av överenskommelsen om tunnelbana till Nacka?

Kommentar:

Översiktsplanen ändras när det gäller exploatering av bostäder i område Bm8 Saltsjöbadens centrum-Neglinge till ” förtätning är lämplig i första hand kring Saltsjöbadens centrum där 400–450 bostäder bör kunna byggas till 2030. Viss komplettering av bostäder kan även förekomma i andra delar av området.”

Översiktsplanens indelning i tre olika bebyggelse typer är medvetet grov, då översiktsplanen inte vill detaljreglera. Medeltät stadsbebyggelse beskrivs som ” huvudsakligen bebyggelse mellan 2 och 6 våningar, men högre hus kan var lämpliga i vissa lägen, särskilt i lokala centra. Begreppet medeltät stadsbebyggelse beskriver den huvudsakliga inriktningen för nybebyggelse. Inom områden för medeltät stadsbebyggelse förekommer betydande inslag av småhusbebyggelse som bör bevaras”. Översiktsplanen områdesindelning har inte ändrats i denna revidering.

Nacka kommun är också angelägen om dubbelspår på Saltsjöbanan och driver den frågan gentemot landstingets trafikförvaltning. Översiktsplanen anger att en förlängning av Solsidevägen inte ska förhindras, men redovisar inget konkret förslag. Område A7 berör inte Skogsö naturreservat, om det förefaller så beror det på en redovisningsteknisk otydlighet som

rättas till. Exploatering i Saltsjöbaden har inget med tunnelbaneavtalet att göra. Avtalet berör endast västra Sicklaön.

Synpunkter gällande Järla och Birkaområdet

Följande tre yttranden redovisas separat, men då de i stor utsträckning framför samma synpunkter följer en gemensam kommentar efter yttrandena

Brf Brittenberg

Bostadsrättsföreningen Brittenberg (Birkavägen) har förståelse för att befolkningsutvecklingen i Stockholmsområdet medför en kraftfull satsning på bostadsbyggandet i kommunen. Den aspekten har i huvudsak föranlett översyn av översiktsplanen. Den överensstämmer inte med kommunens inställning till t ex. kulturmiljövård, som är en betydelsefull aspekt i sammanhanget. Föreningen har av kommunen fått ta del av preliminära samrådshandlingar för närområdet, där den höga exploateringsgraden inte stämmer överens med innehållet i översiktsplanen, utan innebär en brutal kontrast till den byggda miljön. Föreningen motsätter sig kraftfullt okänsliga nybyggnadsalternativ, med bygghöjder som innebär en oacceptabel försämring av vår boendemiljö.

Föreningen har ett antal synpunkter och frågor kring översiktsplanen:

- Hur har kommunen kommit fram till siffran 20 000 bostäder? Den motsvarar inte åtagandet om 13 500 nya bostäder genom tunnelbaneavtalet.
- Hur tänker kommunen få plats med parkeringsplatser i den planerade täta bebyggelsen kring Järla, Sickla och centrala Nacka?
- Nackas vägnät är redan nu hårt belastat vissa tider på dygnet. Hur kan kommunen utgå ifrån att den tänkta tillväxten – med åtföljande starkt ökad trafik - ska kunna lösas med endast smärre förbättringar av det befintliga vägnätet?
- Vilka kriterier utgår analysen om bebyggelsens höjd ifrån? Att bygga högt (8-16 våningar) med motiveringen att det ska anläggas en tunnelbanestation på platsen är inte försvarbart, jfr. andra storstadsförorter.
- I gällande översiktsplan står det inte att ”många av kommunens kulturmiljöer kommer att förtätas”.

Den nya formuleringen borde tydligare ha lyfts fram i samrådshandlingen, eftersom den kan få en avgörande inverkan på kulturmiljöerna. Kommunen har nyligen gett positivt planbesked till förtätning av nästintill hela Birkaområdet. Vi undrar hur kommunen kan ställa sig bakom tanken att riva stora delar av Birkaområdets villor? Och hur kommunen kan anse det lämpligt att planera för 16 våningars höghus samt 8-9 våningars bostadshus i direkt anslutning till våra kulturmärkta flerbostadsvillor från förra sekelskiftet?

I samrådshandlingar står ” Detaljplanläggning föregås vid behov av antikvariska förstudier. Vid detaljplanläggning bör skyddsbestämmelser och/eller varsamhetsbestämmelser införas för kulturvärden som idag saknar planskydd.” (Översiktsplan s.60).

- Hur tänker kommunen kring Birkaområdet med avseende på ovanstående text? Varför har kommunen valt att lägga en antikvarisk förstudie av Birkaområdet på entreprenad när kommunen har en egen antikvarie?
- Hur planerar kommunen att bevara, förvalta och utveckla kulturvärdena i Birkaområdet?
- Marken ägs i regel av exploatörer som använder egna arkitekter. Detaljplaner upprättas i snabb takt med olika ansvariga handläggare. Eftersom de olika detaljplanerna i vårt

närområde inte går ut på samråd samtidigt, hur ska vår förening – eller beslutsfattare? - kunna skapa sig en uppfattning om denna övergripande gestaltning?

- Varför har kommunen valt att inte redovisa samtlig planerad nybebyggelse i Birkaområdet i denna översiktsplan?
- Varför har man valt att exploatera Birkaområdet när ursprungstanken var att inte göra det? Varför redovisas inte ett mer sanningsenligt bostadsantal? Om man räknar med samtliga påtänkta planer ligger en mer sanningsenlig siffra på över 1000 lägenheter.

I samrådshandlingarna står ”I anslutning till Järsla station planeras cirka 200 bostäder” (Översiktsplan s.64). I gällande översiktsplan står ”Någon ytterligare nybebyggelse av betydelse planeras inte i området, men vissa kompletteringar kan vara aktuella”.

- Varför har det tillkommit planerade bostäder? Och stämmer siffran på 200 bostäder?

Fastighetsägare i Birkaområdet

Vi är fastighetsägare till två fastigheter i villaområdet Birka på Sicklaön.

Vi har som boende i området tagit del av planerna för ett trettiotal fastigheter i området runt Birkavägen, Järneksvägen, Borgvägen m.fl. där kommunen ger positivt besked för prövning i planprocess av omvandling av området till tät stadsbebyggelse. Vi är angelägna om att föra fram ett antal synpunkter kring översikts- och strukturplanen för vårt område. Vi värnar om vår boendemiljö, som ligger i ett område med unika värden, och förutsätter att Nacka kommun i sin översiktsplan och tillkommande detaljplanering kommer att förtäta Birka med nybebyggelse i anpassad och måttfull skala. Området kan då bli en ovärderlig tillgång för boende, närboende och besökande. I den utvecklade strukturplanen för Nacka stad utpekas Birka som ett grönt promenadstråk (s. 19), vilket vi starkt bejakar. I samrådshandlingarna står ”I Birkaområdet planeras cirka 250 bostäder.” (Översiktsplan s.64). Vi anser att den förtätningen är rimlig med hänsyn till områdets kulturvärden och karaktär. I gällande översiktsplan står ”I Birkaområdet planeras ingen nybebyggelse av betydelse, men enstaka kompletteringar kan vara aktuella.”

Det rimmar illa med den sammantagna effekten av förtätningen enligt Startpromemorian för Birkavägen (Projekt 9262) och det positiva planbeskedet till just tät stadsbebyggelse i tjänsteskrivelse MSN 2016/401 och områdets mycket höga kulturmiljövärden. Dessutom visar översiktsplanen att det inte finns något egentligt behov av ytterligare förtätning.

Yttrande från två privatpersoner

En översiktsplan skall vara aktuell samt vara en viktig vägledning och har stor betydelse inför detaljplaneringsarbetet, men ändå är strukturplanen på sid 43 inte uppdaterad för t.ex. Finntorp- Birkaområdet Bt2 där man nu har långtgående planer från kommunen och privata fastighetsbolag och villaägare att uttradera hela Birkaområdet till förmån för så många och höga flerbostadshus som möjligt.

På sidan 64 anges att 250 bostäder skall byggas. Stycket bör uppdateras med aktuella intentioner för Birkaområde samt uppdateras så att kulturvärden samt kulturmiljöerna som helhet inkl. ovannämnda bergsrygg bevaras i Birkaområdet. Planeringen behöver göras med respekt för kulturmiljövärden såsom står skrivet på sid 22 i översiktsplanen då försakade kulturvärden är oåterkalleliga. Stycket bör även revideras med att området som präglas av flerfamiljsvillor och villor av egnahemskaraktär från 1800-talet är ett av Nackas äldsta villaområden med viktiga kulturmiljöelement samt att Birkavägen med fem flerfamiljsvillor ingår som ett utpekat viktigt

värdefullt kulturmiljöområde i kommunens kulturmiljöprogram från 2011 och en viktig del av Nackas industriella historia. Området borde ha skyddats tidigare på samma sätt som Storängen. Om man ändå tänker sig exploatera flera av de befintliga fastigheterna där med villor i nuläget är det ännu viktigare att bevara den gröna kil som den miljömässigt och viktiga bergsryggen längs Birkavägen.

Kommentar (gemensam för tre yttranden ovan):

Birkaområdet ingår i den del av västra Sicklaön som enligt gällande översiktsplan är betecknad som tät stadsbebyggelse. Området består till största delen av privatägda småhusfastigheter och tidigare har det inte funnits någon vilja till ändrad markanvändning från fastighetsägarnas sida. Kommunen har i detta läge inte velat driva fram någon exploatering på privat mark utan koncentrerat planeringen till den kommunala marken. Sedan en tid tillbaka finns emellertid en vilja till exploatering från ett stort antal fastighetsägare. Kommunen har i detta läge bedömt det rimligt att ett område så nära en tunnelbanestation får en betydligt högre täthet än det har idag. Den uppgift om 250 bostäder som fanns i samrådsversionen skrevs innan det senaste planbeskedet lämnades. Detta ändras i utställningsversionen.

Många av de frågor som tas upp i yttrandena berör frågor som endast behandlas generellt i översiktsplanen, såsom hushöjder, parkering, hänsynstagande till befintlig kulturmiljö mm. Dessa frågor avgörs i det kommande detaljplanarbetet med sedvanligt samrådsförfarande. Några sakfrågor kan dock vara viktiga att påpeka. Kommunens mål om 20000 bostäder till 2030 avser hela kommunen, medan tunnelbaneavtalets 13500 bostäder endast avser västra Sicklaön. Översiktsplanens områdesindelning går längs med Saltsjöbanan. De 200 bostäder i anslutning till Järla station som nämns för område Bt4 avser mark söder om Saltsjöbanan.

Synpunkter gällande övriga områden

Brf Gustafshög I, Nackastrand

Översiktsplanens värde kan ifrågasättas. Översiktsplanen ska visa kommunens viljeinriktning och skapa tydliga spelregler för kommuninvånarna. Gällande översiktsplan från 2012 blev för Nacka strand inaktuell redan samma år. I ÖP 2012 stod för området Bt7 Nacka strand - Jarlaberg "förtätning med ca 100 bostäder planeras och ytterligare komplettering kan vara aktuell.

På sid 12 i översiktsplanen står "Genom öppenhet, inflytande, dialog och stora möjligheter till egna val medverkar Nackaborna till att få maximalt värde på skattepengarna." Brf Gustafshög menar att öppenhet och lyssnande har funnits men tillvaratagandet av deras synpunkter varit obefintligt.

Brf Gustafshög reagerar även mot takten i byggande samt anser att översiktsplanens skrivningar om kulturmiljö (sid 22), bostadsnära grönstruktur (sid 25) och gröna kilar (sid 53) inte efterlevs.

Kommentar:

Området Bt7 Nacka strand - Jarlaberg är betecknat som tät stadsbebyggelse i gällande översiktsplan och ingår i det område som berörs av strategin "En tätare och mer blandad stad på västra Sicklaön". Ur den synvinkeln är förtätningen av Nacka strand ingen avvikelse från översiktsplanen, men det är sant att planprogrammets komplettering med cirka 1500 bostäder

inte var aktuell när översiktsplanen antogs. Att detta förhållande ändrades så snart efter antagande är givetvis beklagligt, men inte helt ovanligt i plansammanhang. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande och ambitionerna hos fastighetsägare och andra intressenter kan ibland ändras snabbt. Under programarbetet har ett stort arbete lagts på såväl dialog som på olika inventeringar och kommunen anser att översiktsplanens riktlinjer har efterlevts. När det gäller det delområde som närmast berör Brf Gustafshög, så är detta föremål för ett pågående detaljplanearbete.

Fastighetsägare norr om Velamsunds naturreservat

Yttrande KFKS 2016/704-117

Undertecknad gillar natur och promenader och är tacksam för kommunens arbete med att förbättra och utveckla tex. Velamsunds naturområde. Vandrigen längs Velamsundsvikens västra strand, är en vacker vandringsväg, för vilken tillgängligheten bör förbättras. I dokumentet "Översiktsplanens underlag", sid 29, under rubriken "Fritid, Idrott och Friluftsliv", så finns en karta där b l a "Strandnära promenadstråk" är inritade. Undertecknad vill att kommunen tar bort detta förslag ur dokumentet "Översiktsplanens underlag" med följande motivering:

Promenadstråket hänger inte ihop

Om man t.ex. utgår från Velamsund som central plats i naturområdet, med mest människor, aktiviteter och parkeringsplatser och önskar ta en promenad längs Velamsundsvikens västra strand, så ska man kunna gå tillbaka till Velamsund utan att behöva vandra ut från området, på vägar med bilar och med bebyggelse, för att sedan ta en annan väg, skogsvägen tillbaka och därmed slippa vända och gå samma väg tillbaka. Förslaget slutar bara plötsligt bland bilar och hus. Ett sammanhållet system för promenadvägar, borde ha iordningsställts för länge sedan (se bifogat förslag).

Promenadstråket saknar juridiska rättigheter för sin sträckning

Det föreslagna promenadstråket på bilden (KFKS 2016/704-117) är inritat rakt över en privat fastighet, som jag råkar äga, där kommunen INTE har några rättigheter, som ger allmänheten rätt att passera över fastigheten. Ingen har informerat mig om att detta promenadstråk kastats in i översiktsplanens underlagsdokument – vilket är ohövligt och rättsosäkert, då jag kan missa att föra min talan. Det var en ren tur att jag själv upptäckte det! Jag är 100 % emot detta förslag! Jag vill påtala att jag ogillar tanken på att få en allmän gångväg rakt över min tomt. Det finns risk att belastningen på tomten kommer att öka väsentligt och speciellt över tiden, vilket gör det svårare att utnyttja tomten – min tomt blir andras tomt.

I yttrandet föreslås även ett par alternativa lösningar vad gäller promenadstråk.

Kommentar:

I översiktsplanens riktlinjer och rekommendationer finns inte ett ord om promenadstråk i Velamsundsområdet. Yttrandet hänvisar till inventeringskartor i översiktsplanens underlag. När dessa gjordes så konstaterades ett befintligt servitut över den berörda fastigheten. Innebörden av detta servitut är tvistigt och för närvarande föremål för en detaljplaneprocess. I avvaktan på denna finns inget skäl att ändra i översiktsplanens underlag. Själva översiktsplanen redovisar dock inget ställningstagande i denna fråga.

Privatperson och fastighetsägare

Det är mycket positivt att Nacka kommun i dag arbetar med att omvandla detaljplaner för villatomter till detaljplaner för flerbostadshus. Undertecknad önskar att kommunen i kommande översiktsplan medger liknande förtätning i Saltsjö-Duvnäs. Som fastighetsägare avser vi inkomma med ansökan om reviderad detaljplan för flerbostadshus.

Kommentar

Nacka kommun har inga planer på något omfattande detaljplanarbete i Saltsjö-Duvnäs. Separata ansökningar om planbesked behandlas i enlighet med plan- och bygglagens regler.

Privatperson

Ryssbergets urskog får under inga förhållanden försvinna, det vore en katastrof att tala om under lång framtid och som kommande kommunpolitiker skulle sörja under många decennier framöver. Det är helt enkelt inte dagens politikers mandat att äventyra framtiden för Ryssbergets urskog.

Kommentar

I programmet för centrala Nacka drogs en gräns mellan bebyggelse och naturreservat i Ryssbergen. Efter ytterligare naturinventeringar har denna gräns justerats något.

Privatperson

För att öka tillgängligheten för friluftslivet och minska slitaget på känslig natur måste kommunen ordna fler och bättre promenadstigar vilka leder besökare på ett säkert sätt inom naturområdet Velamsund. De måste nyutvecklas så att de blir mer lättillgängliga, säkrare och mer ändamålsenliga. För att säkra ett bra friluftsliv i Velamsund krävs att befintliga natur- och promenadstigar nyutvecklas för att se till att förlägga dessa på ett sätt som skapar naturliga och säkra naturslingor inom respektive naturområde.

Kommentar

Yttrandet är ett bra inspel i förvaltandet av Velamsunds naturreservat, men påverkar inte innehållet i översiktsplanen.

Privatperson

Jag föreslår att utrymmet mellan Henriksdalsberget och Alphyddan tas i anspråk för bostadsbyggande. Värmdöleden bör, oavsett detta, däckas över primärt vid detta område där det är en stor bullerkälla. På så vis kan även ytorna ned mot vattnet bli fina och lugna rekreationsytor. Rena vattnet och anläggning en badstrand. Överdäckning av Värmdöleden kan ske även vidare så att fruktträdgården vid Svindersvik åter blir en lugn plats. Ett alternativ till överdäckning av Värmdöleden är att förlägga vägen i tunnel. Detta skulle frigöra mycket byggyta och en stor barriär i Nacka skulle försvinna.

Yttrandet innehåller även en hel del detaljsynpunkter om Henriksdal och föreslår att detta område kompletteras med spårväg/tvärbanan för anslutning vid Nacka Forum (via Finnboda och Kvarnholmen) eller Sickla kaj (via Henriksdal och fd lugnets industriområde) så det finns attraktiva alternativ till bil.

Kommentar

Översiktsplanen förhindrar inte en mer omfattande överdäckning av Värmdöleden. Alla överdäckningar är dock mycket kostsamma och måste vanligtvis finansieras med en mycket kraftig exploatering. Olika dragningar av tvärbana/spårväg har tidigare studerats och förkastats. Föreslagna sträckningar torde inte vara praktiskt genomförbara idag.

Privatperson

Yttrandet framför samma synpunkter på exploatering i Saltsjöbadens centrum som redovisats i tidigare yttranden. Dessutom, framförs följande:

- Av texten framgår att södra länken och Värmdöleden redan är maximalt överbelastat vissa tider. Att planera för ett stort antal nya bostäder innan infrastruktur, inkl. Slussen-problemet, är löst är inte bara ogenomtänkt utan även dumdrigt.
- Den största miljöboven är Nacka kommun som breddar sina avloppsledningar rakt ut i Baggensfärden. Under 2012 skedde flera utsläpp, varav ett var på hela 7000 kubikmeter orenat avloppsvatten. Inför ett förbud. Kommunen kan inte vara miljöinspektör samtidigt som man släpper ut så stora mängder avloppsvatten.

Kommentar

Tillskottet av nya bostäder är kopplat till nya infrastruktursatsningar, framför allt tunnelbanan till Nacka. Breddning av avlopp är ett problem som är angeläget att minimera. Kommunen är mycket noga med att hålla isär de olika rollerna i denna fråga. De hanteras av helt olika enheter. VA-driften sköts dessutom sedan en tid av ett separat kommunalt bolag Nacka Vatten och Avfall.

Förteckning över inkomna yttranden

Statliga myndigheter

Länsstyrelsen i Stockholms län
Trafikverket
Försvarmakten
Luftfartsverket
Sjöfartsverket
Svenska kraftnät
Statens maritima museum

Regionala organ

Tillväxt- och regionplanenämnden
(Stockholms läns landsting)
Södertörns brandförsvarsförbund

Andra kommuner

Värmdö kommun

Kommunala nämnder och bolag

Fritidsnämnden
Kulturnämnden
Socialnämnden
Äldrenämnden
Utbildningsnämnden
Arbets- och företagsnämnden
Natur- och trafiknämnden
Nacka Energi
Nacka vatten och avlopp
Lantmäterimyndigheten i Nacka

Föreningar & företag

Boo hembygdsförening
Boo Miljö- och naturvänner
Föreningen Rädda Ältasjön
Föreningen Sicklaslussen

Nacka brukshundsklubb
Nacka hembygdsförening
Nacka Miljövårdsråd
Naturskyddsföreningen i Nacka och
Saltsjöbadens Naturskyddsförening
Nätverket Fisksättras framtid
Saltsjöbadens hembygdsförening,
Saltsjöbadens villaägarförening och
Nätverket bygg vackert och varsamt i
Saltsjöbaden
Saltsjöbaden IF Gymnastikförening
SPF seniorerna Saltsjöbaden
Svenska turistföreningen – avd. Stockholm
Ellevio
Fortum värme
Fernlund Real Invest
HSB Stockholm Distrikt Nacka-Värmdö

Politiska partier

Socialdemokraterna i Saltsjöbaden
Socialdemokraterna på Västra Sicklaön

Privatpersoner och boendeföreningar

Brf Brittenberg
Brf Finnboda Allé
Brf Finnboda Dunge
Brf Finnboda Hage
Brf Finnboda Hamnplan
Brf Gustafshög I
Henriksborgs samfällighetsförening
Brf Saltsjö Vy
Brf Utsikten
Privatpersoner

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*